

sja

La revista de la
gent de Sant Joan
de les Abadesses

Núm. 17
Setembre 2019

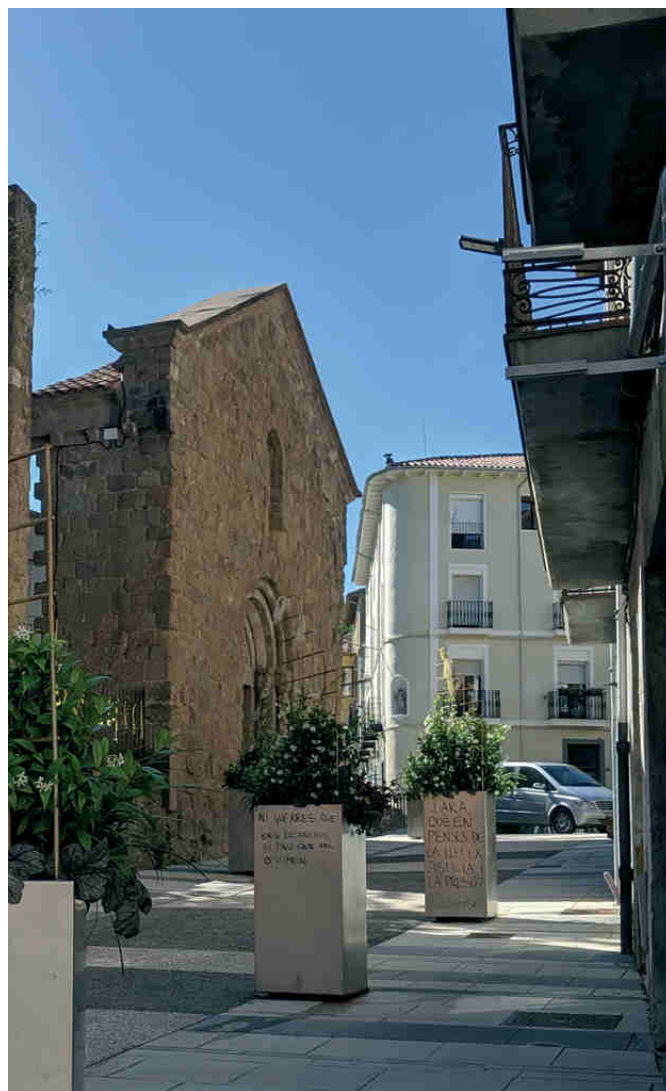
Preu: 2 euros

Tots els colors del verd

Descobrim les rutes que segueixen
els santjoanins i santjoanines quan
surten a gaudir de l'entorn

Carrer de Sant Pol

Al voltant de l'església de Sant Pol, a manera de sagrera, s'hi havia establert un nucli de població que sembla que arribà a ser important: Parasols escriu que l'Abat Isalguer va comprar i fer destruir les 300 cases que l'envoltaven per construir la torre de l'església de Sant Pol i fortificar-la. Aquesta dada sembla exagerada: en una carta d'aquest abat de Sant Joan als Diputats de Catalunya, el 1462, parla que el formaven una cinquantena de cases, i els consulta la possibilitat de construir un pas elevat que les connectés amb la Vila Vella des del lloc més proper, és de

suposar que prop de l'actual carrer de Vista Alegre. Sigui com sigui, una cinquantena de cases ja suposen un nucli prou important, centrat per l'església -que fins a mitjan segle XIX exercí la funció de parròquia de la Vila i Ribera-, i marcat per ser un important lloc de pas, ran del Pont Vell i del camí Ral. La festa d'aquest petit barri, anomenat el Raval, se celebrava per Santa Magdalena. En la fotografia antiga, dels anys 50, s'hi veu el carrer de Sant Pol, amb la façana barroca de l'església abans de la restauració que li retornà el seu aspecte romànic. A l'esquerra s'hi

veu el forn anomenat popularment de "ca l'Estasia", i a la dreta, el cartell de la mítica fonda La Bonica. Al fons, a la casa de la cantonada dels carrers Beat Miró i Pere Rovira, s'aprecia l'antiga sastreria Sunyer.

El carrer de Sant Pol ha estat profundament remodelat fa poc temps juntament amb el carrer de l'abat Berenguer Arnau, que és el nom que pren el carrer des de la cruïlla amb carrer de Ramon d'Urg fins al pont, i s'ha convertit en una agradable entrada i sortida de la vila des del Pont Vell.

Caminar per Sant Joan, l'esport popular

Tenim la sort de viure en un lloc on sortir a caminar enmig de la natura es pot fer gairebé només de posar els peus fora de casa. El reportatge de Montserrat Rius en aquest número de la revista és una crònica d'aquest privilegi a l'abast de tothom i que, per poc que fem memòria, ens adonarem que els santjoanins hem practicat sempre. De fa molts anys, caminar per la carretera d'Olot fins al pont del Planàs o pujar a l'ermita de Sant Antoni, per posar un parell d'exemples, era una activitat que molta gent tenia incorporada en la seva rutina diària.

L'esport s'envolta avui d'un gran embolcall comercial i mediàtic. Podria semblar que només el podem practicar si anem equipats d'una determinada manera i si ens proposem alguna fita que de seguida és descrita com a aventura. Però hi ha una manera molt senzilla i també econòmica de procurar pel nostre benestar físic: sortir a caminar. I per això només calen ganes de fer-ho i un calçat una mica còmode. Si ens demanessin quin és el principal equipament esportiu que tenim a Sant Joan, potser diríem que és el pavelló, o el camp de futbol, o la piscina, o les pistes de tennis i de pàdel. Però si ho mesurem per la quantitat de persones del poble i de fora que l'utilitzen i per la relació entre el seu cost de construcció i manteniment i el seu rendiment social, potser hauríem de dir que el principal equipament esportiu de què ens hem dotat en les últimes dècades és la Ruta del Ferro. Llegiu el reportatge i en tindreu una mostra. I sobretot, fem-ne ús. En dirà bé el nostre cos i la nostra ment, i aprendrem a estimar el poble i el seu entorn.

El Consell de Redacció

Abans/ara	2
Opinió: Josep Maria Sebastián.....	4
Tots els colors del verd.....	5
Nòtules.....	12
Can Gil	19
L'últim de Filipines santjoaní.....	20
Josep Busquets	22
Joan Maragall	24
Eusebi Puigdemunt	28
Miquel Marcé	31
Racó de l'arxiver	34
Sant Joan als llibres.....	36
50 anys de la font dels mexicans	38
Judit Curós	42

Amb la col.laboració de:

AJUNTAMENT DE
LA BARONAL VILA
DE SANT JOAN DE
LES ABADESSES

Diputació de Girona
221 municipis

Dipòsit Legal: GI-407-2011 / Impremta Garriga

sjm no es fa responsable de les opinions dels col.laboradors en els articles publicats.

Els membres del Consell de Redacció de la revista són: Olga Camps, Olga Folch, Joan Garcia, Jordi Garriga, Marcel Miquel, Eusebi Puigdemunt, Ariadna Reche, Jordi Remolins, Montserrat Rius, Esther Rovira, Montserrat Tallant, Jordi Vilarrodà, Anna Julve i Guillem Planagumà.

Foto portada: X. Pladellorens

Punts de venda de la sja:

Oficina de Turisme

Llibreria Garriga

Josep Maria Sebastián

Periodista

A Sant Joan de les abadesses, com en tots els llocs de muntanya, hi ha innombrables camins d'arribada, de sortida o de pas. Amb una bona guia i, per si un cas, amb un bon acompanyant expert, es pot anar d'un terme a l'altre, a una altra comarca i, fins i tot, demarcació, sense haver de trepitjar l'asfalt. Les pistes forestals que menen a qualsevol lloc on hi hagi

Els camins de la terra

l'empremta de l'home transcorren per boscos humits, tancats i foscos, i per prats lluminosos amb magnífiques panoràmiques. El bestiar també construeix els seus propis camins a la recerca de l'aigua. Es poden veure les seves esgarrapades a les voreres dels camins quan de nit baixen al rec. Sant Joan, però, metafòricament, ha sabut obrir camins pels de fora i omplir la població de forasters molt diversos. Gent mudada per assistir al Festival del Comte Arnau, convertit en un referent cultural, gent suada, vestits de motoristes que assisteixen als campionats de trial i que omplen bars i terrasses afamats i assedegats, o joves amb pantalons curts i de tots colors, callats en els matins de ressaca i esverats a mitja tarda quan el dia es va trepitjant amb la nit passada. Són els milers de joves que acudeixen cada any al Clownia.

A mi m'agrada veure com el poble varia el seu ritme habitual i els forasters omplen carrers, botigues i locals. També hi ha qui es queixa per considerar que tanta gent de fora representa un atac a la seva intimitat i parlen d'invasions. Sol passar. Jo mateix recordo un viatge per Castella a mitjans dels anys setanta i en molts pobles la gent m'insultava perquè duia els cabells llargs. Ara, si m'hagués de quedar amb una imatge del Clownia d'aquest any és la d'un dia a la botiga de queviures, amb una llarga cua de gent amb calça curta i que augmentava per moments, esperant amb paciència que una dona d'edat avançada trobés 85 cèntims en un moneder ple de monedes. L'excel·lència i la quotidianitat convivint amb respecte.

A mitjans de maig, la Montserrat Rius, autora d'aquest article, va fer i desfer alguns dels recorreguts naturals més populars del nostre entorn més immediat i va establir converses amb els santjoanins i santjoanines que hi va trobar.

Tots els colors del verd

Tots els colors del verd, sota un cel de plom que alguns núvols volen trencar, tots els colors del verd, en aquest mes de maig... I l'aigua és sempre vida, entre muntanyes i valls, diu la cançó de Raimon.

I res més exacte que els senders i paisatges que formen part de la nostra vila. Que l'acaronen i l'amanyaguen, a vegades amb un amor protector, d'altres, desfermat. Qui viu o visita Sant Joan de les Abadesses no es pot queixar, surts de la pedra i el totxo i, a tocar, la natura, l'aigua, les valls i les muntanyes, et reben amb els braços oberts. Hem sortit a fer camí, a passejar, a trobar la gent que també ho fa. A gratar un xic en aquells pensaments o desitjos que els empeny a anar, per una estona o un temps, a picar a les portes d'algun camí o sender, a fer-s'hi convidar, a fer-la petar, sovint en el silenci més amorós i respectuós, amb la mare natura, amb una certa devoció fins i tot. Agraïts, sempre, per poder-ne gaudir.

Hem fet les rutes durant el mes de maig, quan el temps o la feina ens han deixat. A les hores que hem pogut, que no són sempre les que molta gent pot. És per això que, en algunes rutes o trams, no hi hem trobat ningú. O poca gent. En totes ens hi ha acompanyat una gossa beagle, la Duna, sempre bellugant la cua, feliç com un gínjol, encantada de la vida i com si trepitges el cel.

No hi són totes, les rutes o excursions que es poden fer des de Sant Joan. És un poble tan beneït per la deessa natura que no acabaríem mai aquest article si parléssim de totes.

Entre sants i vaques, la vida s'eixampla. Les Fonts de Sant Antoni i el Bac del Covilar

Comencem per aquest itinerari perquè fa un dia assolellat, amb alguns núvols trencats. Quan enfilem la Pujada de les Monges ens trobem amb el **Joan Cambres**, de ca la Maria Petita de Surroca. Ens coneixem des de petits, ell viu a Sant Joan des de fa uns anys. Anem enfilant per les escales i cap amunt, mentre la fem petar. Ell fa aquest camí cada dia quan fa bon temps, a l'hivern, un parell de cops per setmana. El fa per anar a l'hort del Mas Guixer. Aquest és un camí de sants i santes, ens aturem davant la capella de la Mare de Déu de Lourdes, està escortada per flors de pensaments que aprofiten l'últim alè de l'hivern. Enfilem cap amunt mentre travessem una esplèndida roureda de salzes. Des d'aquí, Sant Amand guarda l'alè del comte Arnau, mentre el Taga es mostra altiu i la Serra Cavallera ens cluca l'ullet.

Arribem al mas Guixer, en Joan ens ensenya els horts, ens acomiadem mentre li diem que, ben segur, un altre dia ens trobarem fent el mateix camí. Seguim pujant i, mentre voregem el mas Pedrer, albirem el Pedraforca i la serralada del Cadí, encara amb força congestes de neu. Seguim pujant i una llisona que deu fer més d'un pam, ens barra el pas. Amb permís o sense, passem per sobre i la deixem que segueixi dormint, o espiant, o somiant. Un xic més amunt, l'ermita de Sant Antoni de Pàdua ens recorda que aquest és un camí beneït de dalt a baix. La Duna no té cap mania de treure el nas en una propietat privada, ni hi entén, ni hi vol entendre d'aquestes coses. I, si hi ha gats, festa grossa assegurada. Fa sortir en **Jordi Dorca**, de Cal Enjoy, que sap molt bé que viu en un paradís i que molts l'envegem. En Jordi ens diu que sí, que pel camí, cada dia hi pugen unes vint persones. I, a l'estiu, encara més. Voregem una casa

L'Anna Verdaguer aprofita el bon temps per dinar a Sant Antoni, en el seu descans laboral.

construïda amb mòduls i mig enterrada, aquí ens esperen tres magnífics gossos que fan molt bé la seva feina. El piuleig de les merles queda trencat per l'orquestra de lladrucs dels gossos. Anem deixant algun faig, avellaners i comencen a aparèixer el pi roig amb ginebró. L'últim tram, el camí s'eixampla, fem una salutació a l'oratori de Sant Antoni Petit i trobem les primes taules de pedra i barbacoes. Hem fet aquest camí sense ningú. Arribem a dalt a l'ermita i decidim que ja és hora de dinar, mentre l'**Anna Verdaguer**, de Berga, que viu a Ribes de Freser i treballa en un estudi d'arquitectura de Sant Joan, aprofita i puja a dinar aquí dalt sempre que la meteorologia li ho permet. S'esbargeix, desconnecta, i carrega les piles de la manera més sana i natural. En el recorregut que va de Sant Antoni a la font del Covilar, no trobem a ningú. Ens perdem unes quantes vegades, anem amunt i avall, al final, acabem a la Colònia Llaudet. O sigui, que hem perdut ben bé el camí que mena a la font. Però ens ha servit per trobar uns antics forns de calç i l'antiga fàbrica de Can Ricard, un xic trinxadeta. El temps no perdona. D'aquí anem cap a la font del Covilar i ens tornem a enamorar del poeta Maragall i tornem a plorar amb la vaca cega de Joan Maragall. "Topant de cap en una i altra soca, /avançant d'esma pel camí de l'aigua, / se'n ve

Quim Bassaganya

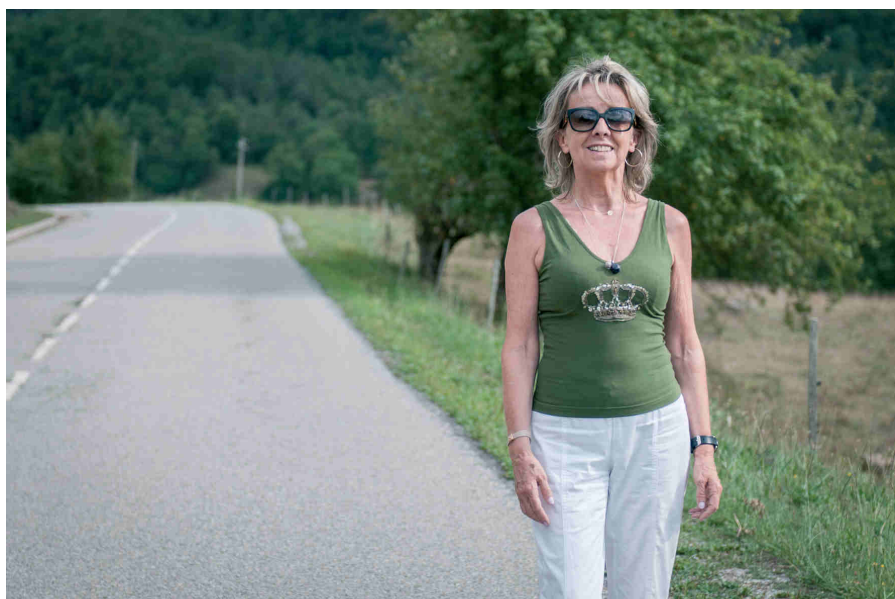
La Mari i la Luci Molina van alternant diversos recorreguts

la vaca tota sola. És cega". Nosaltres ens en tornem cap a casa però no pas orfes de llum ni vacil·lants, però sí, per camins inoblidables.

Fem els revolts, sense marejar-nos, de Santigosa

Hi ha molta, moltíssima gent, que enfila la carretera de Santigosa i hi fa una bona passejada. El km 8 és el punt final de molta gent, just passat el trencant del Planàs. Alguns es queden abans i d'altres van més amunt. També hi passen ciclistes i, lògic, algun cotxe i camió. És una passejada sobre l'asfalt, amb una pujada progressiva que no cansa i permet estirar les cames i fer circular

la sang. El que se'n diu, fer salut. La **Roser Roqué** hi ve cada dia, al migdia, però al pic de l'estiu, canvia la ruta per la piscina i cap al vespre va a fer la caminada. "Aquí és com un microclima, ni a l'hivern fa molt fred, ni a l'estiu fa una calor exagerada". Algun cop ha pujat a Sant Antoni, però és molt clar que està enamorada d'aquesta ruta. Pujar a Sant Antoni cansa més i ella el que vol és "sortir a airejar-se, que em toqui l'aire i, com que vaig sola, sembla que el camí que coneixes ja et va bé". A ella, aquest coneixement del camí fet cada dia, la fa sentir segura. Tanca la botiga i, abans de caminar, fa la seva hora d'exercici, després dina, descansa una estona i se'n torna cap a la feina. A aquesta hora hi troba poca gent. A l'hivern canvia l'horari i hi va cap al vespre. El per què de venir aquí i no anar, per exemple, a la Ruta del Ferro, és perquè aquí a cada revolt, el paisatge canvia i és molt bonic. I a la Ruta del Ferro, aquell camí que albires tan llarg... se li fa avorrit. No li fan nosa els cotxes que passen, són pocs, diu, "els escolto i ja està". D'això se'n diu viure i deixar viure. Perfecte.

M. C.

La Roser Roqué enfila cada migdia la pujada de Santigosa

Dues germanes molt eixerides pugen pel camí, la **Mari** i la **Luci Molina**. Van fins al Planàs, però a vegades, pugen fins a Sant Antoni, pel sender o per la carretera, segons els hi vaga. També els agrada molt anar "pel camí nou", la pista que mena fins a la Colònia Llaudet, passen la passarel·la i van a

Trobem l'Antoni Bartrina fent el camí nou cap a la Colònia Llaudet, on havia regentat Ca l'Olivet

sortir a l'antiga estació del tren i d'allà, algunes vegades, enfilen pel camí de la Rovira. Cada dia fan la caminada, segons l'estació, més d'hora, o més tard. Va bé per la circulació que, segons diuen, no la tenen molt galdosa, per no engreixar-se, perquè va bé per tot. D'això en diem, instint de conservació natural. Durant un temps havien sortit a dos quarts de set del matí, per acompanyar a altres dones. Però que ara no, que això de sortir a caminar amb llanterna (fora de l'estiu) no cal, i que els ossos, agraeixen el sol i la llum. Ho tenen claríssim. Ens acomiadem d'aquests somriures que eixamplen el cor i aquells ulls tan cordovesos que llancen guspis cristal·lins i ens trobem a un home de mirada sorneguera i múrria que no ens vol dir el nom perquè llavors sabríem tant com ell. D'això se'n diu rebre una bona estocada. Ben segur que és un panxacontent, en fa la cara. Camina cada dia fins a les pistes de Caramelles, bé, a l'hivern, segons com... No fa un altre camí perquè amb aquest ja en té prou, viu prop de l'Hostal del Sol i no se n'anirà a fer la Ruta del Ferro perquè "és a l'altra banda". Li diem que hem dinat a la Font dels Vermells, en solitari i en absoluta tranquil·litat, i ens demana si hem begut aigua. Sí, però diu que no és potable. Segons ell, això ho diuen perquè la gent no hi vagi, "així se'ls treuen de sobre". Nosaltres ho entenem d'una altra

manera, però és com les discussions polítiques, que no s'acaben mai. Seguim camí, i les vistes a Sant Amand, el Taga i Serra Cavallera acaronen el son de les vaques que, alienes a tot i a tothom, pasturen o fan una becaina. El camí que mena a Can Cargol i a Caramelles ens fa dubtar, no sabem si primer menjar caragols i després cantar caramelles o a l'inrevés. Davant del dubte, seguim endavant i, ni una cosa ni l'altra.

Té raó la Roser quan diu que a cada revolt, el paisatge canvia, sobretot si creues una riera i els arbres de ribera fan tanta ombra que ni l'aigua et deixen veure. Faigs, roures, saücs, pins, avellaners, flors, a banda i banda del camí, una autèntica orgia botànica.

Ens trobem en **Francesc Castells** que ens diu que acostuma a anar sempre a la Ruta del Ferro, des de l'antiga estació fins a Ogassa. Ho fa quan s'avorreix, cada dia no perquè l'edat no li ho permet. El seu somriure el delata, té 65 anys i se'l veu amb molt bona forma. A l'hivern, si fa fred, no. Potser ens tallarà el coll si diem que, si la mandra truca a la porta, tampoc surt a caminar. A la ruta del Ferro no hi passen cotxes i no s'estressa, si bé és cert que, per la carretera de Santigosa hi toca més el sol. Ha sortit a passejar amb una noia jove que imaginem és la seva filla que, perquè

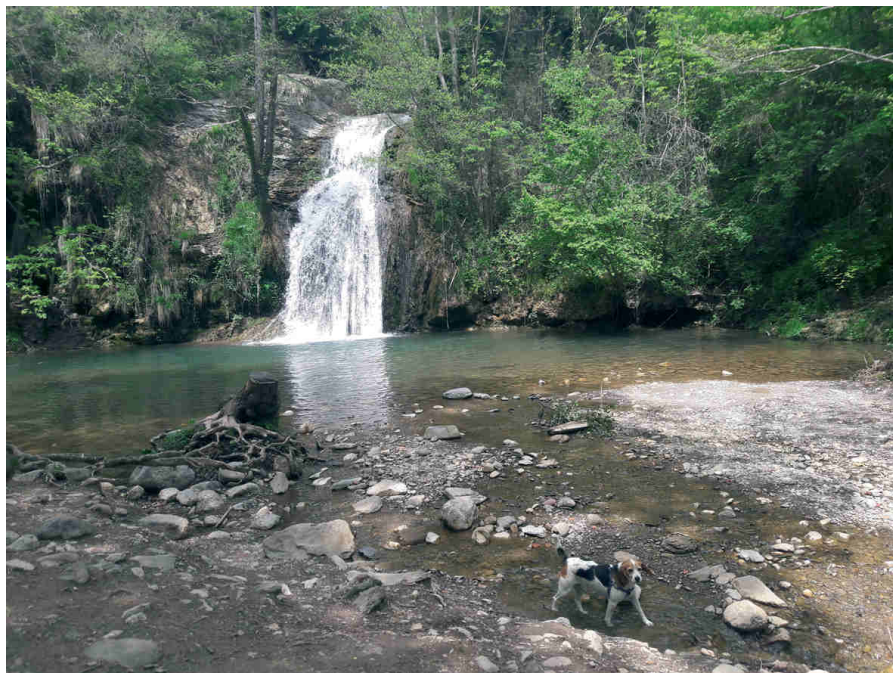
viu a Barcelona, si no, ella sortiria a passejar cada dia.

El camí de l'enyor. Cap a la Colònia Llaudet

És el camí més nou i llueix la seva novetat amb tota la supèrbia del món. I ho diem en positiu, és un camí que esdevé una passejada entre la vila i l'antiga Colònia Llaudet, un fil de supervivència al passat històric recent de Sant Joan, un cordó umbilical que, més endavant, farà camí cap a Sant Pau de Segúries i, qui sap si cap a Camprodon. És una passejada que convida a anar-hi si les articulacions estan un xic atrotinades i val més que no facis pujades, si vols passejar els nens en cotxet, si vius a l'est del poble, si et vols saltar les prohibicions i passar la passarel·la sobre el Ter, si vols fer una ruta circular, arribar fins als Pagesos, travessar el pont, delitar-te amb el paisatge rural, arquitectònic i natural de la vila, i espetegar a l'antiga estació de tren. Un ventall de possibilitats que els santjoanins saben molt bé aprofitar des del primer dia.

Fem la ruta i ens acompanya, fidel i lleial, la Duna, quatre potes molt ben posades; arribem a la passarel·la i, sense que ningú ens vegi, la volem passar. La gossa diu que ni parlar-ne, que allò és prohibit i que encara prendríem mal. A vegades dubto si porto una companya o m'acompanya un guàrdia civil. Perdoneu, són coses que rumio. La **Lia Buixasa** mira d'anar-hi cada dia, els genolls li xerriquen un xic i diu que aquesta ruta és ideal per a ells. La jubilació li permet cuidar-se més i millor, i li ha fet rebrotar, encara més, aquella vitalitat tan abassegadora, joiosa i optimista que sempre ha lluit.

Segur que tothom, a Sant Joan, n'ha sentit a parlar i, fins i tot ha tastat, les delícies de la cuina de Ca l'Olivet. Doncs el destí a vegades fa filigranes i ens regala trobades inesperades. Quan ja anàvem de tornada i amb el sac buit, trobem l'**Antoni Bartrina**, que havia regentat aquest restaurant. D'això se'n diu tenir xamba. És l'educació i amabilitat personificades, una persona que, sense conèixer-la, t'inspira confiança i que et fa pensar

Montserrat Rius

La Duna, una gossa beagle, al gorg de Malatosca

en les paraules del poeta Machado quan parla d'un home essencialment bo.

Nascut a la casa de pagès de cal Querós de Dalt, als 14 anys va anar a treballar a la fàbrica de la Colònia, després va marxar a fer d'altres feines per la comarca i, als 33, juntament amb la seva família, es van posar al capdavant de l'Hostal de Ca l'Olivet. I durant 21 anys van ser el plat i la cuina de referència per a moltíssima gent. Fins que es va prejubilar als 60 anys. Fa aquest camí cada dia, per salut, enyor i record. Ens parla dels canvis que hi ha hagut en el paisatge i l'habitatge, "ha canviat molt, allà on hi havia matolls, ara hi ha arbres, hi ha poques cases de pagès que treballin la terra i tinguin bestiar. N'hi podria haver més, de bestiar", no hi hauria tants esbarzers ni romagueres i els camins i boscos estarien més nets. Té més raó que un sant.

Fa d'altres camins, a vegades puja fins a Sant Antoni, o ressegueix les passes de la seva infantesa, també li agrada anar vorejant l'Arçamala fins a la Font Salada, algun cop va a la Ruta del Ferro, tot i que confessa que se li fa un xic pesada perquè es veu molta llargada i sembla que no s'hagi d'acabar mai. L'havia fet en bicicleta, però ara ja no gosa per por a una caiguda. Li agrada molt caminar,

arriba fins a la passarel·la, i algun cop ha anat fins a Can Janpere. Sí que l'havia passada, la passarel·la, uns quants cops quan era a Ca l'Olivet i anaven a buscar, quan feien curt, llet fresca la Batllia. "Amb el bidó a sobre, allò sí que era una odissea". Una odissea deu ser sobreviure als entrebancs de la vida sense perdre aquest somriure i bonhomia.

Les bruixes encantades. El gorg de Malatosca

De la Colònia Llaudet anem cap al gorg de Malatosca i el camí que ens porta a la passarel·la per la ribera dreta del Ter. Dinarem al gorg, sentirem retrunyir l'aigua que baixa, lliure i salvatge per ser, finalment, mig domesticada a cops de riera. Un lloc màgic, i allà on hi ha màgia, hi ha bruixes. I en aquell silenci que ens envolta les sentim xisclar, nosaltres no som dolentes, van ser els fiscals inquisitorials els que ens ho van afinar. I de quina manera! Que quedi ben clar, les bruixes han estat i són dones bones. I, per ser bones, se les van voler cruspitar, amb el foc, retorçant-los-hi el coll, els ossos i el cervell. Tot i això, han sobreviscut, i si no, aneu al gorg de Malatosca i proveu d'escoltar-les.

La solitud es trenca quan tornem a la Ruta del Ferro, el tram que s'enfila cap a Toralles. Pel camí, tastem les

primeres maduixes de bosc. Tres! Una santíssima trinitat gustativa d'allò més divina! Del Pla del Roser i de la vila Vella, apareixen dues "dames del caminar" cada dia. 365 dies a l'any, tot xino-xano arriben fins a Toralles i tornen. Això és com tocar les campanades cada dia, però amb els peus. El paraigua que no falti, perquè fa dia de pentinar-se les bruixes. **Juana Arco i Araceli Llamas** segueixen camí cap avall, que ja van de tornada, per aquesta ruta que elles diuen que "és tranquil·la, calmada, i fa molt poca pujada". Un xic més tard, dues dones joves, amb pinta d'esportistes, s'apressen a fer la ruta circular fins a la Colònia Llaudet. Se'ls veu d'una hora lluny que estan avesades a caminar, van per feina, sense badar. Una d'elles torna a treballar a la tarda. També fan la del pantà del Cal Gat però aquí surten abans perquè necessiten més temps. O van a la Rovira o a fer la ruta de la Mallerenga, per l'Arçamala. El que sigui i calgui, però caminant. Uns 3-4 cops per setmana. Són la **Montse i la Dolors**, trempadíssimes, amables i una bomba de vitalitat. Una bomba amb pressa, això sí. Salut, i perdoneu el temps que us vam fer perdre.

Aquest camí comença a semblar les Rambles de Barcelona, s'acosta un petit grup, van cap a Toralles. **Margarita Colomer i Maria Raya** són incombustibles i, si hi ha premi, serà per a elles. Fan el camí matí i tarda, sempre, i ara s'han trobat amb en **Ramon Clota i L'Aspiración Santoro** que el fan cada dia a la tarda. Sovint són uns quants més, segons els dies i les conveniències de cadascú. No queda clar si, quan plou o neva també el fan. Tampoc passa res si deixem preguntes sense resposta. Algun cop puguen fins a Ogassa, a fer un bon esmorzar, o a caçar bolets, quan n'hi ha. També fan altres camins, rutes urbanes, la muralla, la font de la Puda, la Colònia Llaudet o l'Arçamala. Encomanen optimisme, riuen molt i, quan els deixem, ja voldriem, un altre cop, ser al seu costat. Cauen gotes i no porten paraigües. Per sort, no cauran pas totes.

M. C.

Fernando Peralta té un hort i sovinteja els camins propers

La que fa pudor i no fa mal. Cap a la Font de la Puda.

Enfilem el camí cap a la Font de la Puda tot baixant des de la muralla cap als horts. Al pont baix que travessa el Ter, veig una dona que, ja de lluny, ens crida l'atenció, asseguda mirant cap a l'infinit, pensadora i absent, amb un mocador i una faldilla un xic virolades. La mirada vagareja pel riu i em fa pensar que, com la vida, també s'escola, abruptament a voltes, tranquil·lament, fent giragonses i, sovint, alguns saltirons. Es diu **Gemma** en català, **Gema** en castellà, i **Gémeau** d'origen. Ho diem perquè ella així s'ha presentat. En tres llengües. Com si res. Nascuda a Tànger, al nord del Marroc, va arribar fa trenta anys a Sant Joan. "Aleshores feia molt de fred", ens diu, "ara, no tant". Té set fills, tots escampats per Catalunya excepte un que viu a Sant Joan i una filla a Tànger. En aquests trenta anys, ha anat algun cop a Tànger, "ara és molt més ràpid anar-hi i millor", però diu que ara no li ve de gust, el seu darrer viatge allà va ser fa vint anys. Surt cada dia a passejar i caminar, si la salut li ho permet perquè diu que ella, només estar entremig de la natura, ja és feliç. No té un itinerari fixe, li agrada molt la natura, les flors..., de fet, una de les coses que ens crida l'atenció és el petit ram de flors liles que porta al cap i que ella, ha arrencat i s'ha posat. És d'una bellesa serena que ens provoca reverències. Acarona la

Duna, i, amb tristesa, ens explica que ara fa un any es va morir el seu gos que tant s'estimava. És una dona que ha treballat molt, ens ensenya els turmells i els peus, una mica botits, i ens diu, això és el treball, les mans arrugades, també. Si li demanem si enyora el seu país d'origen, no ho dubte, i amb un somriure de saviesa incalculable, ens diu "estic aquí, estic viva". Mai, tan poques paraules, havien dit tant. Fan estremir.

Travessem el pont i anem cap a la font entremig d'obres i arranjament de camí. Els aiguats de la tardor ho van eixarrancar tot, pont inclòs. Coses de la natura quan s'empixona. És un camí còmode, entremig d'una natura gairebé domesticada, amb horts a un cantó i el riu per l'altre. Quan arribem a la font pensem que el nom de Puda se li escau com un anell al dit. Mentre mirem les obres que es fan al jardí de la torre de la Puda veiem en **Fernando Peralta**, amb una garrafa buida a la mà i un inabastable somriure per bandera. En Fernando va arribar a la dècada dels 60 des de Jaen. Va viure uns mesos a Surroca, després Sant Joan, trenta anys a Ribes i, finalment, ha tornat, per quedar-s'hi perquè, per a ell, Sant Joan és el millor i no n'hi ha un altre igual. En tots aquests anys, Sant Joan ha guanyat "un dos mil per mil, no l'hauries conegut abans, era una claveguera". Sincer i espontani sí que ho és en Fernando. Va a la font a agafar aigua, de la que

hi ha sota el pont, que diu que és més sulfurosa que l'altre. Carrega la garrafa i, amb aquesta aigua, se'n va cap a l'hort que té no gaire lluny d'allà, i sulfata totes les verdures que hi té plantades. Ni pulgó ni res. Que té unes cebes que se li estan mig morint? Sulfatada d'aigua de la font i revifen, fermes i altives. És clar, amb l'olor de l'aigua, o revius, o et mores, no hi ha alternativa. És un home prim, de serena fragilitat, que amaga una vitalitat capaç de revifar un mort. Sembla un home feliç i el somriure no l'abandona mai. De fet, sembla que no podria viure sense ell. Té uns quants fills escampats per Catalunya, un a Ripoll. No sempre carrega la garrafa, però ell hi va cada dia, per caminar. Reculem i l'acompanyem un trosset, més que sortir a la carretera, ens ve de gust anar fins el pont Vell travessant horts pel costat del riu. Ens ensenya que, al costat del rierol, hi creix la cua de cavall "que va bé per moltes coses", ens diu. Ens acomiadem i pugem fins a les Cinc Fonts i allà hi ha en **Juan Tena i en Joan Moreno** asseguts després de fer la caminada. Els dos solen fer molt el trajecte de la font de la Puda de baixada, diuen que ja no estan molt per pujades, travessen els horts i van a sortir a La Plana ... De tota manera, pensem, si baixen, després han de pujar, oi? En Joan Moreno no surt tant com en Juan Tena, que sí, que surt cada dia, plogui, nevi, troni o baixi cel i terra. En tot cas, si el temps no acompanya, se'n va directament cap a La Plana. Les Cinc Fonts és la seva parada oficial, convida a fer-ho. En Juan, quan arriba a la font de la Puda, sempre en beu una glopada. Pel que pugui ser. Mal no li'n fa.

Cap a les tres Creus

Comencem el camí per La Plana, després del pont i a mà esquerra. Anirem una estona pel sender de la Mallerenga d'aigua, que voreja l'Arçamala. Avui la llar d'infants ha sortit a fer un volt i tota una filera de petits i petites tornen cap a l'escola. Es veu d'una hora lluny que són un bon planter i que no fan malifetes. I, si en fan, no les hem pas vistes.

No ens trobem a ningú, a part de la canalla i, més endavant, algunes

M. C.

La Maria Currius ens acompanya per la ruta fins a Cal Gat

vaques que rumien, però la **Mari i la Luci**, que ens hem trobat al camí de Santigosa diuen que, a vegades, també el fan. La Mari és més caminadora que la Lucía, travessa Núria-Setcases carenejant, el camí de Fontalba a Núria, Núria-Tuest, els Bufadors, és a dir, i el que calgui i més. Ara ja no tant perquè, diu, el genoll es queixa massa. Dues cordoveses santjoanines que consideren l'entorn del poble preciós i no el canviarien per res del món.

Què en sap el gat de Cal Gat? Itinerari vora el Ter al pantà de Cal Gat

Si en sap, el gat s'ho ha ben callat. L'únic que hem trobat en tota la ruta, arraulit en el camí mentre esperava que les caminadores passessin, ràpid, i sense fer massa fressa. Era a tocar de La Roca, aquesta casa de pagès esguardada per la Serra Cavallera i el Taga i... una torre elèctrica. Tampoc es pot tenir tot a la vida. Ni preguntes, és clar. Al gat, volem dir. El rei domèstic de les cases de pagès, ha escampat la boira tan bon punt ha vist que es deslliurava de nosaltres. No ha confessat res de res. La Santa Inquisició l'hauria cremat viu.

Per fer aquesta ruta hem gaudit d'una guia de luxe. De tant en tant, també ens mereixem un premi. La **Maria Currius** ens ha vingut a buscar al Cafè de l'Abadia, decidida, somrient, segura, acollidora. Com és ella. I tal com és ella, hem fet camí, pim pam

i endavant, que ella ha d'anar a treballar i no s'hi encanta. Li diem que la seva veu és de ràdio, no som els primers de dir-li-ho. És una veu ferma, pregona, un xic cantarina, seductora i molt, molt càlida. Passem per un camí estret, ombrívol i fresc i mirem el riu que s'escola per sota, sorneguer, però tranquil. En un camí tan solitari a aquelles hores i en aquesta ruta, ens trobem en **Jordi Orriols**, un "trialero" que darrerament, ha canviat les dues rodes per les dues cames, que es coneix tots els camins i racons de Sant Joan fets amb la moto i que ara els fa a peu. Està en "aturada tècnica"

mentre espera la prejubilació. Sap molt bé quina és la prioritat a la seva vida, si cal, menys diners, però més temps, llibertat i tranquil·litat. Avui ha anat a Can Vaquer, no sabem si a controlar l'alçada de l'herba que creix o a xopar-se a dojo de natura i salut. Se'l veu feliç i content. I ho deu ser i estar.

Seguim camí i, alerta, ens hem d'aturar un moment, les vaques són prioritàries, és casa seva i les hem de deixar passar. Parlem amb en **Josep Maria**, de La Roca, de gossos, de bordades de gossos, i de la vida i mort d'aquests animals. Us estalviarem detalls escabrosos que no estan senyalitzats en el camí. La gent de pagès no para de treballar, però ens adonem que tampoc paren de somriure i de llançar-nos alenades de vida. Passem més endavant per Mas Molí, i citem les cases de pagès per pura i dura reivindicació d'una pagesia que va desertant. Segurament, els fan desertar. Deixem la casa del Guillot i la masia de Rodonella i ens encanem amb la fageda. Encara no hem vist cap bernat pescaire, i sabem que n'hi ha. Avui devien fer festa, d'això se'n diu tenir mala sort. Passem més cases i aviat arribem al pantà de cal Gat. També aquí els ocells, avui, fan festa. Anem a cercar la Ruta del Ferro i del Carbó. Deixem enrere un camí que fa poca gent. No saben el que es perden.

O. B.

En Jordi Orriols, un trialero que ha canviat les dues rodes, per les dues cames

C.B.

El doctor Garcia camina quasi cada dia fins a les pistes de tennis

L'star system de Sant Joan: la Ruta del Ferro i del Carbó

A la ruta ens hi trobem un avi que passeja un nen preciós amb el cotxet. Hi va cada dia i fa més de 6 km. El que se'n diu, un avi efectiu que fa curses amb cotxet i que no està per orgues. No té temps per parlar. No és l'únic. Pel camí de Santigosa, ens vam trobar una parella que no en va voler saber res de nosaltres. A veure, que ningú s'alarmi, tots tenim dret a llevar-nos un dia amb l'ull de poll trepitjat.

Es pot dir que, en **David** de Ripoll, va a tota màquina, ni temps de dir-nos els cognoms. Fa la ruta de tornada, d'anada arriba fins a Ogassa per la muntanya perquè, per a ell, fer només el tram de la ruta és com no fer res. Preu per preu, ho fem tot. I ho diu sense despentinat-se. I és un home jubilat. Ens agafen ganes de plorar.

Adela Carreira i Josep Grabulosa són una parella molt eixerida, xerraires i alegres. Quin gust trobar-los! No fan segons quines rutes perquè, siguem políticament correctes, l'Adela és tan amiga de les serps que no les vol empipar. Allà on ensuma que poden treure el nas, no hi va. La Maria li dóna la solució, el seu avi, amb el bastó de pastor les agafava i flapaaaaa a rodolar per l'espai sideral. Bé, això de l'espai sideral, els nostres avis es veu que ja ho coneixien. Hi venen cada dia, tot l'any, fins a les pistes de

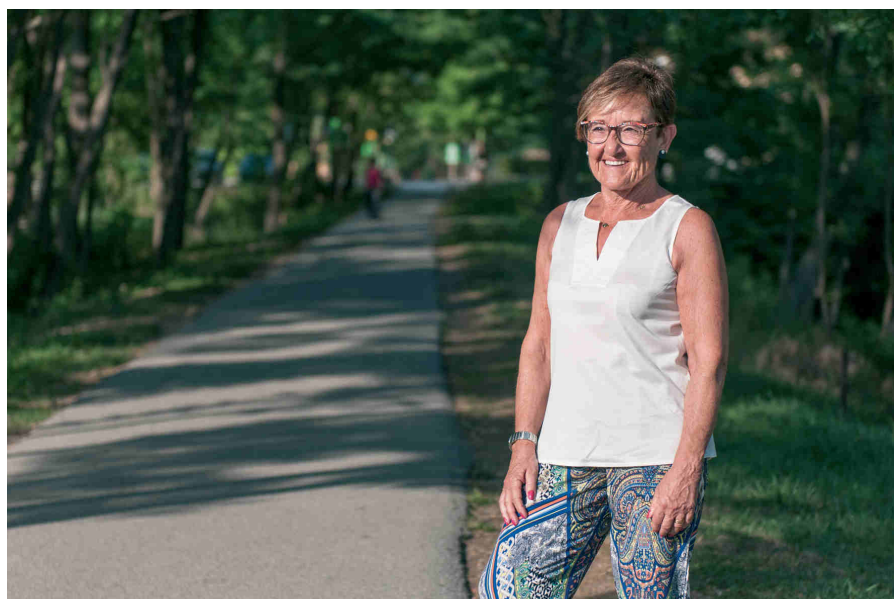
tenis, normalment, algun cop van fins a Ogassa. Però també puguen fins a Les Llances, a Sant Antoni, a l'estiu que hi fa més fresca, i fan la ruta circular de la Colònia Llaudet. Les serps estan avisades, per allà on passen, elles es mantenen a la rereguarda, sense dir ni piu ni treure les orelles. D'això se'n diu saber pactar amb l'enemic.

Mentre parlem amb el **doctor Garcia**, tot un senyoràs, que ja es veu d'una hora lluny que li ve de fàbrica, ens passa pel costat un esclafit de bicicletes amb canalla amb alguns guardaespalles adults que acabaran traient quatre pams de llengua si

segueixen a aquest ritme. Ell fa gairebé cada dia aquesta ruta, fins al tennis si pot, i si no, s'atura un xic abans. L'hi agrada aquest camí però, com a bon metge i, per tant, bon observador, fa un informe sobre el fet que els ciclistes creuen que la ruta és seva sense pensar que també és dels qui caminen o passegen. La seva recepta és, aquells que vulguin fer curses o entrenar-se, que passin per la carretera. És un camí compartit amb un límit de velocitat, 10 km/h. O sigui, que els supersònics no hi haurien de passar, que no cal que ens depilin les cames d'una manera tan abrupta.

Sí, hi va gent per aquesta ruta, del poble i de fora. I sobretot en bicicleta. Alguns ja ens han comentat que, a peu, se'ls fa un xic avorrida. Però també hi ha gent que no pensen igual. L'**Hermínia Coma**, mestre jubilada, hi va a caminar cada dia, faci fred o calor. Arriba fins a les pistes de tennis i s'entorna.

I ara que acabem la feina i les rutes, els confessaré un secret. L'Hermínia i jo vam néixer el mateix dia del mateix any al mateix lloc. A Ogassa. La mateixa hora no, que la llevadora, la Genoveva, bé havia de respirar, ni que fos per unes hores. I això deixa empremta, com n'han deixada aquests dies, aquests camins, aquesta gent i aquest petit país. Moltes gràcies.

M.C.

Hermínia Coma, mestre jubilada, va a caminar cada dia per la Ruta del Ferro

FEBRER

El Grup de Defensa del Ter demana repensar els nous trams de via verda

El passat mes de gener es va acabar el tram ciclable de la via verda entre Sant Joan i la Colònia Llaudet, que té el seu punt de sortida al costat de l'escola a la Coromina del Bac. Aquest tram pertany a un recorregut més llarg que comença a Roda de Ter (Osona) i pretén arribar fins a Setcases tot resseguint el riu Ter. El Grup de Defensa del Ter s'hi van posicionar en contra per considerar-lo una agressió contra l'entorn natural. El GDT també va assenyalar que la ruta passava molt a prop de la carretera i que els ponts metàl·lics tenien un gran impacte visual; per això, demanava que s'utilitzés la ruta creada pel Consorci Alba-Ter, que passa per la vora del riu. De totes maneres, el GDT va agrair la sensibilitat de l'Ajuntament de Sant Joan, que va fer diverses accions per millorar alguns trams. L'any 2020 està previst que es construeixi el tram del Pont de Perella fins a Sant Pau de Segúries.

L'Ajuntament comença el procés per millorar la zona d'horts de la vila

A principis d'any, el consistori santjoaní va començar a treballar en la redacció d'un pla especial consensuat amb els hortolans per actuar en la zona d'horts del municipi, que s'estén entre el pont Nou i el Vell de la vila però també arriba fins a la font de la Puda i el final de la plana -comprèn més de 100 parcel·les-. L'Ajuntament va engegar un procés participatiu que va iniciar-se amb una reunió el passat 28 de febrer on tothom va poder dir la seva. Allà es va parlar de com s'havien de construir els nous hivernacles o les petites construccions per guardar-hi les eines, les mides mínimes que havia de tenir una parcel·la o els usos de la terra. L'Ajuntament també té la voluntat d'estendre la nova normativa a la resta d'espais d'horta urbans.

MARÇ

L'Ajuntament aprova un quadre d'inversions d'1,3 milions d'euros per aquest 2019

L'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses va aprovar un quadre d'inversions per a aquest 2019 d'1,3 milions d'euros amb els vots a favor de l'equip de govern de MES i les abstencions d'ERC i el PDeCAT. Sens dubte, una de les inversions més destacades va ser la incorporació de 600.000 euros enguany i de 300.000 pel proper exercici per l'adjudicació de l'església de Sant Antoni, la rehabilitació de la qual hauria de ser una realitat en dos anys. També hi constava l'ampliació de l'aparcament de les Cinc Fonts, la redacció del

projecte de la futura biblioteca o la desviació d'una canalització de gas en alta en el sector de Llaudet. L'alcalde Ramon Roqué va reivindicar que sempre han estat un govern "actiu" que; "encara que l'economia no estigués en el seu millor moment, hem sabut trobar subvencions i solucions per tirar endavant les inversions necessàries per garantir la millora constant del municipi".

ABRIL

Txarango estrena un documental del Clownia i publica dos llibres de fotos i un d'infantil

El passat 10 d'abril es va fer públic a través de la plataforma YouTube, *Clownia, una vida que dura quatre dies*, un documental sobre aquest festival organitzat pel grup santjoaní Txarango, que ja s'havia estrenat en primícia al Teatre Centre del nostre poble. Aquest film retrata com aquest festival ha canviat la vida del poble, des que es va fer per primer cop el mes de juny de l'any 2014. La seva història narra les vivències d'algunes persones implicades en el projecte, el públic i els veïns. El documental va ser enregistrat durant l'edició del Clownia 2018 amb motiu del seu cinquè aniversari. D'altra banda, el dia 23 d'abril i coincidint amb la Diada de Sant Jordi, Txarango va presentar *Anem lluny*, el seu quart llibre després de *Camina, Obriu les portes i Compta amb mi* (un llibre infantil publicat aquest mateix 2019 per l'editorial Nanit, basat en la cançó homònima de Txarango). *Anem lluny*, amb text d'Alguer Miquel i fotografies de Bernat Almirall, és una edició limitada. L'èxit de l'obra del grup ripollès va ser de tal magnitud que la primera remesa es va esgotar aquell mateix dia. De totes maneres, l'endemà en va arribar una segona

amb 500 llibres més que també es van esgotar. Durant el Clownia Festival també van publicar el llibre *Clownia, la ciutat llunyana*, amb fotografies de Bernat Almirall i Arnau Jaumira i textos d'Alguer Miquel i altres santjoanins, que recull l'essència del festival a través d'imatges de les cinc primeres edicions, i que es pot comprar a l'Oficina de Turisme.

Els cost dels desperfectes dels aiguats provocats pel Leslie ascendeixen, de moment, a 130.000 euros

El cost total per reparar les destrosses causades pels aiguats que van arribar de la mà de les restes de l'huracà

Leslie a Sant Joan de les Abadesses, a mitjans del passat mes d'octubre, ascendeix fins als 130.000 euros, una xifra força inferior a la que s'havia pronosticat en un primer moment (300.000 euros), pel fet que els treballs de retirat de l'arbrat que havia previst el consistori per prop de 100.000 € els ha efectuat l'Agència Catalana de l'Aigua, i perquè s'han deixat per més endavant algunes actuacions que no urgien. De totes maneres, i a l'espera que arribin les ajudes de les institucions superiors, el consistori va executar les actuacions més urgents com, per exemple, l'obertura de camins cap a algunes masies que havien quedat aïllades. L'Ajuntament també va treballar en la reparació d'algunes esculleres i en la zona d'horts, un dels espais més afectats de la vila. D'aquests 130.000 euros de l'actuació, 25.000 els posarà la Diputació de Girona, i la resta, s'espera que es puguin sufragar amb una ajuda que s'ha demanat al Departament de Presidència.

Miquel Gelabert guanya els 3 Dies Trial Santigosa en una edició marcada per les restriccions en les zones d'aigua

El pilot de Sherco Miquel Gelabert va guanyar la 48a edició dels 3 Dies Trial de Santigosa celebrada els passats dies 19, 20 i 21 d'abril. Gelabert, el 12 vegades campió del món Doug Lampkin i el gallec Jorge Casales van acabar empatats a 6 punts a l'última jornada i el podi es va haver de decidir pel nombre de zones impecables, és a dir, que els pilots van fer sense posar cap peu. La igualtat, a banda del nivell dels pilots, també s'explica per les zones i les seves circumstàncies, d'una part, per la manca de pluja dels dies anteriors, i per l'altra part, per la resolució del Departament d'Agricultura que restringia la majoria de zones dels rierols per preservar l'espècie de cranc de potes blanques autòcton. La pluja que va caure de dissabte a diumenge, però, va sumar dificultat i d'això se'n va beneficiar Gelabert, que arrossegava 5 punts d'un fiasco a la segona jornada, i va fer una ronda impecable diumenge amb un sol peu. El nombre de zeros totals va desfer el triple desempat a favor del garrotxí, que va sumar el seu primer Santigosa. Lampkin i Casales van ser segon i tercer respectivament amb Vértigo. Enguany, la competició es va salvar a l'últim moment, després que la resolució mediambiental arribés a menys de 24 hores de l'inici de la prova. Cal destacar també la participació, encara que no competissin els tres dies, dels campions del món Toni Bou i Takahisa Fujinami. També hi va ser el campió del mundial del 1981, Gilles Burgat, que tornava a pujar a una moto després d'haver-la deixat durant vint anys, i d'altres pilots com Adam Raga o Albert Cabestany.

El SAT Teatre Centre porta "La veu de la viola" al Teatre Principal d'Olot

El passat 5 de maig, el SAT Teatre Centre de Sant Joan

va portar l'obra *La veu de la viola* al Teatre Principal d'Olot. Aquesta obra és una adaptació teatral del santjoaní Josep Garriga de la novel·la *La veu de la viola* d'un altre ciutadà de Sant Joan, Salvador Vergés. La novel·la, que ja porta dues edicions, va ser finalista del 25è premi Literari Ciutat de Badalona de Narrativa i està ambientada en l'entorn rural de les comarques prepirinenques. L'obra parla de la història de l'Aniol, que es queda mut, però gràcies a la seva capacitat i virtuosisme tocant la viola i l'amor a la Núria, la seva estimada, recupera la veu. És la primera vegada que l'entitat exporta aquest muntatge, que es va estrenar al gener, i va aconseguir omplir les dues sessions que se'n van fer. En aquesta ocasió, els actors van comptar amb l'acompanyament musical del violista osonenc, Jofre Bardolet, que va tocar en directe, entre altres peces, *La veu de la viola* de Núria Pujolràs. En la preparació de l'espectacle hi van intervenir més de 40 persones -més de 20 actors i actrius-. L'entitat també ha anunciat que el 28 de setembre portaran l'obra a un teatre clàssic de Barcelona: els Lluïsos Teatre Gràcia.

Joan Guillamet i el Sat-Teatre Centre guanyen els Guardons Emma de Barcelona

El mestre jubilat de l'Escola Mestre Andreu de Sant Joan, Joan Guillamet, i el SAT Teatre Centre van ser els guanyadors dels Guardons Emma de Barcelona 2019, un certamen organitzat per la secció local d'ERC que enguany arribava a la seva tercera edició. Joan Guillamet va ser el vencedor en la categoria individual gràcies a haver promogut l'ús correcte del català en la seva faceta com a professor de literatura i llengua catalana, el seu treball en l'agermanament de Sant Joan amb Le Palais sur Vienne, la implantació del pessebre vivent o la gravació de forma altruista de la major part d'actes socials que es fan a la vila. En la categoria de col·lectiu va vèncer el SAT-Teatre Centre per promocionar el

teatre entre els joves, haver promogut el català utilitzant-lo com a idioma en les seves obres, i per arribar als 120 anys d'història. Enguany es varen repartir 40 urnes itinerants per augmentar la participació. L'acte d'entrega es va fer el dissabte 27 d'abril al migdia a la Sala Abat de Villalba del Palau de l'Abadia.

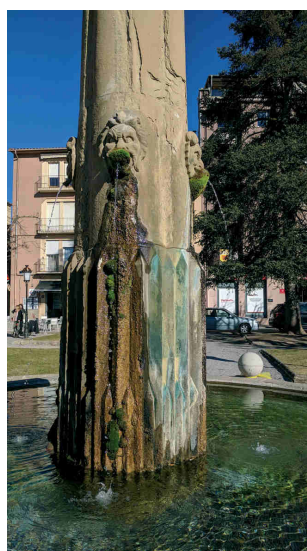
MAIG

L'Ultra Clean Marathon d'Albert Bosch fa parada a l'Institut Escola

Sant Joan de les Abadesses va ser protagonista de la segona edició de l'Ultra Clean Marathon, una iniciativa promoguda per l'aventurer i esportista santjoaní, Albert Bosch, i l'atleta Nicole Ribera que consistia a fer la volta a Catalunya -7 etapes i més de 700 quilòmetres en bicicleta, corrent i en kayak- amb l'objectiu de recollir el màxim de residus possibles i conscienciar a les persones que s'ha de cuidar el planeta i no embrutar-lo. L'etapa que passava per Sant Joan era la tercera i començava a Ripoll i s'acabava a Olot; tot passant per la via romana de Sant Pau. Bosch, abans d'anar a fer una acció de neteja a la Colònia Llaudet, es va aturar a l'Institut Escola Mestre d'Andreu de Sant Joan per fer una xerrada als més de 100 alumnes del centre sobre la importància de no embrutar el medi ambient. Bosch va elogiar la netedat de la Ruta del Ferro però va alertar als joves que la zona del "Campo" estava bruta i que quan hi anessin, no hi deixessin deixalles.

Es comença a restaurar la font de la plaça Clavé

A finals del mes de maig s'han iniciat les obres de restauració de la font de la plaça Clavé, situada al centre d'aquest espai, després de rebre un ajut de la Diputació de Girona. Les obres de restauració de la font es faran en dues fases i tindran un pressupost de prop de 26.000 euros. La Diputació hi posarà 10.000 euros enguany i 10.000 l'any vinent; mentre que la resta aniran a càrrec del consistori. L'Ajuntament va iniciar la

licitació de les obres de la primera fase, prevista per aquest 2019, el pressupost de la qual és de 12.500 euros i que consistirà en una actuació a la part superior de la columna i en l'escultura de bronze. Actualment, en aquesta font hi han proliferat plantes, molses i microorganismes i l'acció de les sals de l'aigua han accelerat la degradació dels gresos que la conformen. Per a l'any vinent està prevista l'actuació al vas de la font, que té pèrdues. D'altra banda, el consistori va sol·licitar a l'Agència Catalana de l'Aigua una altra subvenció que ha de permetre fer un circuit tancat a la font perquè no es perdi tanta aigua i que redueixi el cànon elevat que s'ha de pagar per l'aigua.

Sant Joan canviarà tot l'enllumenat a LED

L'Ajuntament substituirà tot l'enllumenat del nucli urbà i instal·larà pàmpols nous i làmpades LED. Actualment, a la vila hi ha 1.348 làmpades de diferents tecnologies. El 60% són de vapor de sodi a alta pressió, però també hi ha làmpades de vapor de mercuri, halogenurs metàl·lics i làmpades LED. El projecte tindrà un cost de prop de 400.000 euros, la meitat dels quals estaran subvencionats per l'Institut para la Diversificación y Ahorro de la Energía (ministeri per la Transició Energètica). Del cost restant, la Diputació de Girona n'aportarà el 25%, un 50% vindrà finançat per un fons FEDER de Presidència, i la resta la posarà el consistori. Aquest enllumenat serà més eficient i permetrà reduir en un 70% la despesa en l'enllumenat públic -ara es paguen 75.000 euros pels 22.500 que caldrà abonar en el futur-. A més, gràcies a l'estalvi, la inversió s'amortitzarà en un breu període de temps d'entre 2 i 4 anys.

Es col·loca una finestra gòtica a la sala de plens de l'Ajuntament

A finals d'aquest mes de maig es va col·locar aquest element decoratiu que va idear l'escultor i arquitecte santjoaní, Francesc Fajula, a partir d'unes restes de

finestres gòtiques que pertanyien a un edifici antic de la Vila Vella que va ser enderrocat a la dècada dels 90, d'elements de l'antic edifici del mateix consistori i d'altres que ha construït l'escultor. Cal dir que des de la construcció de l'actual edifici de l'Ajuntament l'any 1999, hi havia els tancaments, però s'havia deixat l'acabament a obra vista a l'espera d'aquests elements.

Sant Joan rep una subvenció de més de 781.000 euros per la via verda que connecta la vila amb el pont del Planàs

Sant Joan va rebre una subvenció de més de 781.000 euros per la via verda que connecta la vila santjoanina amb la Vall de Bianya i; més concretament, amb el pont del Planàs. Aquesta ajuda és part dels més 3,4 milions d'euros que va rebre el Consorci de les Vies Verdes provinents del Fons de Desenvolupament Regional Europeu per poder fer un total de set actuacions a les vies de la demarcació de Girona. El cost total d'aquesta actuació és de més d'1 milió i mig d'euros i; d'aquest import, la meitat -uns 781.000 euros-, seran finançats per aquest fons FEDER; mentre que es buscarà finançament de l'altre 50% en altres institucions. Cal recordar que el tram entre el pont del Planàs i la Vall de Bianya ja està en procés de licitació i que és un projecte que té un cost d'1,3 milions d'euros i comprèn més de 20 quilòmetres de recorregut.

La Fundació Emma millorarà l'equipament del menjador gràcies a una col·laboració amb l'Obra Social "la Caixa"

Gràcies a un conveni de col·laboració amb la Caixa, la Fundació Emma podrà dur a terme una actuació al menjador de la residència santjoanina. En total, la Caixa

aportarà 5.000 euros -dels més d'11.800 que costarà l'actuació sencera- per a pintar la sala i adquirir una sèrie de mobiliari com són 12 taules rodones de fusta i 30 cadires amb reposabraços, a més d'un moble de menjador bufet, un microones, una lletera, un frigorífic, una cafetera i una torradora. La finalitat d'aquest canvi, del qual se'n beneficiaran 81 persones entre usuaris i residents del centre de dia o del menjador social, és que aquest espai s'assembli el més possible a una llar per fugir dels aspectes que poden tenir connotacions d'hospital. A la firma del conveni, a més de l'alcalde Ramon Roqué també hi va assistir el director de Banca d'Institucions de Caixabank a Girona, Ivan Tibau, i la directora de la Fundació Emma, Mònica Rebollo. Durant aquesta anualitat es preveu redactar el projecte per modernitzar la cuina, que s'executaria el 2020.

Sant Joan acull la celebració de la Vila Gegantera Gironina 2019

El propassat cap de setmana de l'11 i el 12 de maig, Sant Joan de les Abadesses va acollir la trobada Vila Gegantera Gironina 2019, amb la presència de més de vint colles de les comarques gironines. En aquesta trobada, per tant, hi havia més del doble de les colles que se solen veure en una Festa Major i fins i tot els gegants de Ripoll, que estaven enmig de Sant Eudald, no es van voler perdre la festa. La cirereta de la trobada va ser un ball que algunes colles havien assajat divendres en el qual calia sincronitzar prop de vint figures. Abans, al matí, es va inaugurar el monument de commemoració de la trobada. Els ferrers santjoanins Quim i Toni Llamas van construir dues rèpliques de ferro dels gegants Gentil i Isaura de 250 quilograms i encara hi faltaven per col·locar tres figures més. El temps de diumenge va ser gairebé estival i això va acompanyar la festa. No es pot dir el mateix del divendres, en què la pluja va obligar a fer la festa dels capgrossos i els gegantons sota cobert, al pavelló. Sí que van poder sortir, a primera hora, els capgrossos fets pels infants gràcies a un taller de Daniela Peñalva i l'AMPA de l'Institut Escola Mestre Andreu.

L'Institut-Escola Mestre Andreu de Sant Joan rep una menció especial als premis d'arquitectura de les comarques de Girona

El nou edifici de secundària de l'Institut-Escola Mestre Andreu va rebre una menció especial a la 22a edició dels Premis d'Arquitectura de les Comarques de Girona 2019 durant l'entrega de premis que es va fer el passat 7 de juny. Aquests guardons estan convocats per la Demarcació de Girona de Col·legi d'Arquitectures de Catalunya des de l'any 1997. El jurat del concurs va destacar la transició entre l'entorn urbà i el natural i també la construcció industrialitzada feta per l'estudi arquitectura Massip-Bosch. També van destacar que aquesta aposta decidida per buscar o innovar, no només es troba en els aspectes constructius, sinó amb els "d'organització i relació entre l'arquitectura i el projecte docent". Aquest edifici va entrar en funcionament el mes de setembre de l'any 2018 i va ser inaugurat pel conseller d'Ensenyament Josep Bargalló.

Es crea Fibran Group al Ripollès per agrupar les empreses referents en el sector de la tripa de col·lagen

Les empreses Fibran, Edicas, Fibran Middle East i Fibran Turkey, que operen des de Sant Joan de les Abadesses, Ripoll i Istanbul en el mercat mundial de tripa de col·lagen van crear al Ripollès Fibran Group. Amb aquesta nova aliança, les diferents firmes sumen una facturació total de més de 40 milions d'euros i compten amb una plantilla global de 400 treballadors. Aquest nou grup se centra en la producció de tripa de col·lagen, sobretot per a embotits, i exporta el 90% del que produeix a més d'una seixantena de països d'arreu del món. Fibran Group es va presentar per primera vegada a l'edició 2019 de la fira IFFA de Frankfurt, el principal referent del sector, que agrupa més de 1.000 companyies d'uns 50 països. Coincidint amb la constitució de la corporació, la companyia va presentar tres nous productes, tots ells destinats a la indústria de l'embotit, que ja s'han començat a introduir en mercats internacionals. En concret, es tracta d'una tripa comestible corbada, d'una altra de recta i d'una tercera

destinada a embotits cuits i curats. L'objectiu del nou grup, segons el seu pla estratègic, és el creixement sostenible i orgànic de la companyia segons les expectatives del mercat en els deu anys vinents.

Sant Joan és la institució del Ripollès amb un millor índex de transparència en la seva web

Sant Joan és el poble de la comarca del Ripollès que té el millor índex de compliment del seu portal de transparència amb un 89,6%, amb una millora de més del 30% respecte a l'any 2018, quan havia aconseguit un 53,19%. Aquesta millora notable és causada per l'esforç intern dels funcionaris de l'Ajuntament que s'han encarregat de publicar ítems o dades que la població pot consultar en qualsevol moment com informació urbanística, remuneració del personal, competències, etc. Per altra banda, al Consell Comarcal del Ripollès es va portar a terme aquests darrers mesos una sessió d'impuls per poder millorar en aquest aspecte, juntament amb cinc altres pobles de la comarca. Aquests municipis també han obtingut millores extraordinàries tot i quedar-se per sota de Sant Joan. Per exemple, Ribes de Freser ha passat d'un 45,77% a un 82,19%; situant-se com el segon millor poble de la comarca en aquest aspecte. El podi, el completa Molló, que ha passat d'un 65,28% a un 76,55%.

Èxit de l'Atipa't de Tapes, que va créixer tant en oferta com en aforament

El passat dissabte 8 de juny, la plaça Major de Sant Joan va acollir la quarta edició de la mostra gastronòmica Atipa't de Tapes, que va tenir una molt bona rebuda, tal com ja havia ocorregut en edicions anteriors. Si l'any passat es van vendre 5.000 tiquets, agrupats en 500 talonaris, enguany la xifra va augmentar fins als 7.000 i es van atendre més de 700 comensals que van poder degustar un total de 21 tapes, entre les quals n'hi havia de 15 establiments de Sant Joan com, per exemple, el Bar Centre, la carnisseria Clavé, la pastisseria Salvat o el restaurant de la Ruta del Ferro, i 6 més que formen part de la garantia Producte del Ripollès com les formatgeries Roura Soler, Palou i Muu Beee o la cervesa Minera. Així doncs, aquesta mostra gastronòmica va tornar a servir d'aparador dels

productes de cadascun d'aquests establiments de quilòmetre zero i va anar precedida per la presentació del festival Clownia.

Marc Vizcaíno guanya la Copa d'Espanya de curses de muntanya i el Campionat de Catalunya júnior

El santjoaní Marc Vizcaíno va guanyar la general del campionat de la Copa d'Espanya FEDME Júnior. En la cinquena prova del campionat, la Sagra Skyrace celebrada a Granada, l'atleta santjoaní va acabar en segon lloc en una cursa de 16 quilòmetres i 1.300 metres de desnivell positiu amb un temps d'una hora i 42 minuts. Finalment, en l'última prova del campionat, Vizcaíno va vèncer a Zumaia, al País Basc, proclamant-se campió de la Copa. Abans de guanyar la Copa d'Espanya, a finals del passat mes de maig, Vizcaíno va guanyar també el Campionat de Catalunya individual Júnior en la modalitat de Mitja Marató a la cursa Cames de Ferro, a Sant Privat d'en Bas. Representant el Club Excursionista de Ripoll, Vizcaíno va guanyar la prova en la seva categoria amb un temps de 2 hores 29 minuts i 24 segons i va ser segon a la classificació general a menys d'un minut de Wifred Lladó. A més, va arribar per davant d'una altra santjoaní il·lustre com és Èric Moya, que va ser sisè.

El Consell Comarcal, en nom dels ajuntaments, rep un fons Feder d'1,6 milions d'euros per potenciar el turisme al riu Ter

El Consell Comarcal del Ripollès, en representació dels ajuntaments de Sant Joan, Ripoll, Sant Pau i Camprodon, va aconseguir una nova subvenció del Fons europeu de desenvolupament regional (Feder) administrat pel departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya per un import total d'1,6 milions d'euros per tal de donar valor als rius com a part rellevant del patrimoni natural de la comarca i seguir treballant per convertir-los en un element de dinamització turística. Sant Joan de les Abadesses, Ripoll, Camprodon i Sant Pau de Segúries són els quatre municipis que han treballat aquests darrers mesos per aconseguir aquesta

subvenció. Titulat "Xarxa d'espais de contacte amb el riu Ter. Impuls a la diversificació del turisme a la natura al Ripollès", el pla preveu dur a terme millores en espais naturals urbans entorn del riu Ter. L'objectiu principal és adaptar les lleres del riu i els camins fluvials perquè esdevinguin nous atractius turístics i seguir fent créixer les potencialitats del Ripollès com a destinació de turisme de natura, però sempre apostant per un model respectuós amb l'entorn. Amb aquesta inversió, que s'executarà d'aquí al 2021, també s'hi inclou el desenvolupament d'accions de comunicació i difusió, així com de treballs de monitoratge i coordinació del projecte. Això implicarà la creació de dos llocs de treball. Gràcies a la qualitat del projecte presentat i al treball posterior d'al·legacions impulsat des del Consell, el comitè de valoració va acceptar el projecte sencer. D'aquesta manera es va aconseguir el topall màxim de finançament possible, consistent en el 50% de la totalitat del projecte.

JULIOL

Àlex Corredera tornarà a vestir de blanc i negre

El jugador de futbol santjoaní, Àlex Corredera, de només 23 anys, va fitxar pel Club Deportivo Badajoz de la 2a Divisió B; després de marxar del València Mestalla, equip amb el qual va jugar 17 partits la temporada passada, Corredera arriba a un club que la temporada passada va quedar quart a la lliga amb 66 punts i va jugar la promoció d'ascens a Segona Divisió, tot i que va caure en la primera eliminatòria contra el Logroñés després de perdre a casa per 0 a 1 i empatar a 3 a les Gaunas. Cal recordar que Corredera es va formar a les categories inferiors del Barça, a la Masia, abans de marxar al filial del Deportivo de la Coruña. Després, va fitxar per l'Almería, equip amb el qual va debutar a la Segona Divisió. La temporada passada va recalar a les files del Múrcia i va disputar 19 partits abans de rescindir el contracte i anar-se'n al filial valencianista. El Badajoz el presenta com un migcampista que suposa un important reforç per la medul·lar "amb un tracte de la pilota exquisit i que té una àmplia visió de joc".

L'hangar inflable més gran del món porta el segell de Casals ventilació

Uns 38 metres d'alçada, 92 metres d'amplada i de llargada i 75 metres de llum interior. Aquestes xifres es corresponen a les dimensions de l'hangar -i estructura- inflable més gran del món, situat a l'aeroport de Jeddah, a l'Aràbia Saudita. Una infraestructura que s'infla en un espai de temps força curt i on hi té un paper clau l'empresa santjoanina Casals Ventilació, que hi aporta els ventiladors per erigir-la. L'empresa catalana Buildair, que es dedica a la fabricació d'estructures inflables, es va posar en contacte amb Casals Ventilació per dur a terme aquest projecte. En total, per inflar l'hangar es fan servir 14 ventiladors potents -7 per banda- i la majoria d'ells són d'alta pressió, tot i que també n'hi ha algun de mitja pressió. Tots aquests ventiladors es van posar dins d'una caixa per tal d'aïllar-los de l'exterior. A més, porten incorporat un filtre que evita l'entrada de sorra o pols del desert. Els ventiladors són íntegrament fabricats a Sant Joan (disseny, tallat làser, soldadura, etc.). Aquest hangar inflable de grans dimensions enmig del desert és imprescindible per fer obres de manteniment a avions tan grans com un Airbus A330 o un Boeing B777; ja que permet als operaris evitar les altes temperatures de la zona, que poden arribar als 60 graus. A més, el fet de ser inflable permet instal·lar-lo a qualsevol lloc de manera ràpida i estalviar-se de demanar alguns permisos.

Pau Menoyo guanya la Copa d'Espanya de bicicleta de descens per segon cop

El santjoaní Pau Menoyo, de només 16 anys, va revalidar el seu títol en la categoria de cadet de campió de l'Open d'Espanya DH 2019 de bicicleta de descens. La prova,

en què Menoyo representava a la selecció catalana, es va celebrar el passat cap de setmana del 20 i 21 de juliol a Teror (Illes Canàries). El rider de Sant Joan va completar la baixada amb temps de 2 minuts, 2 segons i 11 centèsimes, 9 segons millor que el segon classificat. A més, va aconseguir una meritòria desena posició a la classificació general -119 participants- i es va quedar a 5 segons del podi i a 9 del vencedor absolut. Enguany, Menoyo també ha guanyat dues proves de la Specialized Rookies Cup a Saalbach (Àustria) i a St. Kassian/Alta Badia (Itàlia).

Nou alumnes santjoanins han rebut una beca de La Fundació La Farga

Es tracta de la segona convocatòria d'aquestes beques per a l'obtenció de títols oficials i no oficials superiors o per estudiar idiomes en les quals hi poden participar santjoanins i santjoanines, i que durant 13 anys ja ha atorgat prop de 700 beques a veïns de les Masies de Voltregà (Osona) i entre els fills dels treballadors de l'empresa metal·lúrgica La Farga que fabrica i comercialitza elaborats de coure. L'acord, entre la fundació d'aquesta empresa osonenca i la població ripollesa es va quallar gràcies a la vinculació de les famílies Fisas i Guixà amb Sant Joan de les Abadesses. Aquest any la dotació per les beques de Sant Joan s'havia ampliat de 10.000 a 15.000 euros, fet que ha permès passar de 5 becats de l'any passat, als 9 d'enguany. A l'acte hi varen ser la regidora d'Ensenyament santjoanina Montserrat Tallant i l'alcalde Ramon Roquè, que va destacar com aquestes beques permeten equilibrar les oportunitats dels joves de poble que s'han de desplaçar amb les dels que viuen en zones urbanes.

Montse Gil: “Així com la gent tindria el record d’un dinar familiar a casa, jo el tinc allà”

La Remei Vilarrasa i la Montse Gil varen abaixar la persiana de Can Gil el mes d’abril passat, després de més de quatre dècades de servei

La Remei Vilarrasa va obrir Can Gil el 1978, aprofitant que el local es traspassava. Tot i que van començar només com a bar, cap a l’any 92, van agafar el local del costat per fer-hi el restaurant. Malauradament, el seu home va morir el 97, amb només 49 anys, de manera que ella va haver de tirar el negoci endavant. “Des d’aleshores ha viscut sempre al bar, no ha tingut mai festes ni vacances”, explica la seva filla Montse, que fa anys que també hi treballa de forma fixa. Amb la jubilació de la Remei i el fet que no els hi renovin el contracte, han decidit tancar Can Gil després de 41 anys.

No han estat soles, però, també hi ha treballat l’Anna Cervantes, la Marta Campayo, la Cristina Huertas... La Montse també té molt bon record de la Salut, una noia de Sabadell que va venir a buscar-se la vida a Sant Joan.

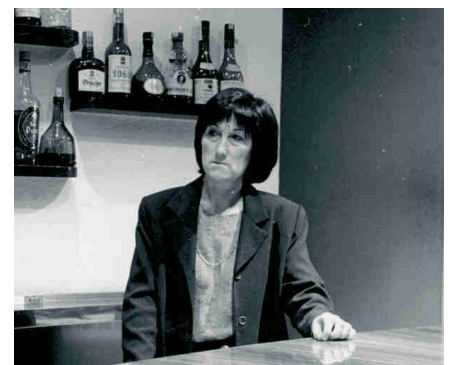
No només li van donar feina, sinó que també se la van endur a casa a dormir.

Can Gil ha estat sempre casa seva, comenta la Montse: “Hi anava a dinar al migdia i després de l’escola a fer els deures”. Al pis on vivien pràcticament només hi anaven a dormir. Ara que han tancat explica que aprofiten per fer molts dinars familiars, perquè no n’havien pogut fer mai. “Així com la gent tindria el record d’un dinar familiar a casa, jo el tinc allà”. Era molt gratificant però també era molt sacrificat. Només tancaven els diumenges a la tarda i recorda que quan era petita els caps de setmana obrien fins a les dues o les tres de la matinada.

La Montse assegura que allò que trobarà més a faltar del bar serà el contacte amb la gent. Tenen clients que hi han anat durant aquests 40 anys, sobretot gent del poble, una “gran família” que recorda des de petita i que l’ha vist créixer. “Mai no he estat sola perquè he crescut envoltada de gent”, i explica que això

l’ha fet ser molt sociable. Així com els clients han estat sempre com de la família, també ho han estat els comerços veïns, amb els quals han fet molta pinya. L’1 d’abril van tancar i van celebrar una petita festa de comiat amb els clients més habituals. La Montse explica que va ser un dia de moltes emocions, “em vaig passar el dia plorant”.

De moment estan buidant el local i encara no n’han entregat les claus. “No hem fet el pas de deixar el bar però en algun moment ho haurem de fer. Suposo que serà el més dur, passar-hi pel davant i no poder-hi entrar”.

La Remei Gil, en una foto de la dècada dels 70

L'últim de Filipines santjoaní

Els supervivents a la seva arribada a Manila 7 de juliol

Entre els supervivents del setge de Baler hi havia Pere Planas Bassaganya, nascut a la nostra vila.

Just ara fa 120 anys, els 33 supervivents del setge de Baler, coneguts com "Els últims de Filipines", esperaven el seu trasllat a Espanya després d'haver resistit 337 dies tancats en una església, aguantant els embats de les forces d'alliberament filipines. El 2 de juny de 1899 van hissà la bandera blanca en senyal de rendició, després d'haver estat lluitant de forma estèril, ja que Espanya havia cedit les Filipines als EUA, un cop confirmada la derrota a la guerra de Cuba i el col·lapse de l'imperi espanyol a Amèrica. Ja no hi havia res a defensar.

Enmig d'aquest reduït grup de supervivents hi havia Pere Planas Bassaganya, un veí de Sant Joan de les Abadesses, la història del qual ningú coneixia al seu poble natal, fins que fa prop de 20 anys va arribar una invitació a l'ajuntament santjoaní on

es convidava als representants institucionals a assistir als actes de celebració del centenari del setge. El regidor electe Ferran Miquel, que en aquella època era regidor de Cultura, va viatjar a Madrid perquè no va trobar cap familiar de Pere Planas. Allà va poder parlar amb descendents dels soldats i va ser llavors quan va començar el seu interès per aquell capítol de la història militar espanyola, que el va dur a novel·lar la vida del soldat santjoaní a La importància dels secrets (2014) a través d'una recerca que no ha acabat. Encara queden molts dubtes oberts, com per exemple, per què Pere Planas va formar part d'aquella expedició que volia protegir l'imperi espanyol si no li tocava per quinta. Ferran Miquel explica que Planas tenia 37 anys i només un company el superava en edat mentre que aquella lleva voltava els 20. Aquest fet es podria explicar o bé perquè hi va anar com a voluntari o bé perquè va cobrar per substituir un jove d'una família que es podia permetre pagar per evitar el risc de perdre un fill. Ell era el tercer fill viu de Francisca

Bassaganya Bonhoms i del traginer Salvador Planas Vilarrasa, i era serraller. No ha trobat cap informació per seguir el rastre dels seus germans o pares, però sí que va descobrir que quan va tornar a Barcelona s'hi va quedar i va ser el seu oncle per part de mare, que era farmacèutic a la capital, qui el va ajudar i que més tard podria haver obert una farmàcia a Camprodon, circumstància de la qual Ferran Miquel n'ha tingut indicis fa pocs dies, però que encara no ho pot assegurar. Va tenir cinc germans. Alguns no varen viure més enllà dels cinc anys o dels quinze dies i els altres -més grans que ell- ja podrien haver mort quan ell va tornar, si tenim en compte que l'esperança de vida a principis del segle XX era d'uns 40 anys. També ha sabut, a través del llibre parroquial d'enterraments, que Pere Planas va morir a Sant Joan de les Abadesses a les vuit del vespre del 30 de juliol de 1913, de mort natural a l'edat de 54 anys. Segons el certificat de defunció, era solter.

Pel que fa al setge, se sap, a partir de la crònica detallada de l'assetjament

RELACION FILIADA DE LOS INDIVIDUOS DE TROPA SUPERVIVIENTES									
Clases	Nombres	Padres		Edad	Estado	Profesión	NATURALEZA		
							Pueblos	Provincia	
Cabo otro Cor.	Jesús García Quijano.....	Máximo	Lorenza	24	sol.	Labrador	Viduerma	Palencia	
	José Olivares Conejero.....	Bernardo	Maria	22	*	Zapatero	Caudete	Albacete	
	Santos González Roncal.....	Manuel	Antonia	24	*	Labrador	Mallón	Zaragoza	
Sol.	Juan Chamizo Lucas.....	Cristóbal	Maria	23	*	Del campo	Valle de	Malaga	
	José Hernández Arocha.....	Eulogio	Antonia	23	*	*	La Laguna (canarias)	San Cristóbal	
*	Luis Cervantes Dato.....	Marcos	Maravilla	22	*	*	Mula	Murcia	
*	Manuel Menor Ortega.....	Marcos	Encarnación	21	*	Jornalero	Sevilla	Sevilla	
*	Vicente Pedrosa Carballeda..	Manuel	Josefa	37	cas.	*	Carballino	Orense	
*	Antonio Bauza Fullana.....	Juan	Antonia	22	sol.	*	Petra	Mallorca	
*	Domingo Castro Camarena ..	José	Bassa	23	*	Cantero	Aldas-vieja	Avila	
*	Eustaquio Gopar Hernández	Pablo	Atanasia	23	*	Labrador	Tulneja	Fuente ventura	
*	Eufemio Sánchez Martínez..	Hildefonso	Gabina	22	*	Jornalero	Puebla de D. Fadrique	Granada	
*	Emilio Fabregat Fabregat ..	Cirilo	Rosa	21	*	Panadero	Salsadilla	Castellón	
*	Felipe Castillo Castillo.....	Cristóbal	Dolores	22	*	Del campo	castillo Jorull	Jáen	
*	Francisco Real Yuste.....	Bartolomé	Josefa	25	*	*	Giza	Murcia	
*	José Pineda Turán.....	Juan	Francisca	32	*	Panadero	S. Felú de codina	Barcelona	
*	José Jiménez Berro.....	José	Isabel	23	*	Del campo	Almonte	Huelva	
*	José Martínez Santos.....	Cayetano	Ramona	23	*	*	Almeiras	Coruña	
*	Loreto Gallego García.....	José	Marcia	22	*	*	Boquena	Valencia	
*	Marcos Mateo Conesa.....	José	Francisca	23	*	Sombrero	Rouchón	Teruel	
*	Miguel Pérez Leal.....	Rodrigo	Dolores	25	*	Herrero	Lebrija	Sevilla	
*	Miguel Méndez Exposito.....	no tiene	Francisca	21	*	Del campo	Puebla de Tabe	Salamanca	
*	Pedro Vila Gargante.....	Juan	Arcángela	40	cas.	Ochero	Taltauil	Lerida	
*	Pedro Planas Basagaña.....	Salvador	Francisca	32	sol.	Cerrajero	S. Juan los Abadeses	Gerona	
*	Ramón Mir Billa.....	Antonio	Rosa	23	*	Del campo	Guisano	Lerida	
*	Ramón Boides Tormo.....	Ramón	Dolores	23	*	*	Carlet	Valencia	
*	Ramón Ripollés Cardona.....	Fortuoso	Marcelina	29	*	Sastro	Mcrella	Castellón	
*	Timoteo López Laríos.....	Felipe	Atanasia	22	*	Del campo	Alcoroch	Guadalajara	
*	Gregorio Catalán Valero.....	Andrés	Julianna	23	*	*	Osa de la Vega	Cuenca	
*	Marcelo Adrián Obregón.....	Francisco	Petra	22	*	Sirviente	Villa Almenros	Burgos	
*	Bernardino Sánchez Cainzo..	Andrés	Josefa	23	*	Labrador	Guitirre	Lugo	

feta pel capità d'infanteria Saturnino Martín Cerezo, que Pere Planas va ser ferit dues vegades: l'agost de 1898 i el maig de 1899. Cerezo explica: "Entre los varios heridos, todos afortunadamente leves, que hubo en aquellos días, sólo recuerdo a Pedro Planas Basagañas, que por segunda vez enaltecía la resistencia con su sangre". Però si per alguna cosa se'l recorda especialment tot i ser un soldat ras, és perquè va escriure i musicalitzar -interpretant-lo amb un bombardí que van trobar dintre de l'església- uns versos patriòtics que els assetjats varen prendre com a himne, com va explicar el pare Félix Minaya, un religiós que també va estar tancat a l'església i que va escriure un manuscrit abans de morir de beri-beri, explicant com els caçadors -que s'autoanomenaven així- varen ovacionar el santjoaní després de cantar-la i com Cerezo la va adoptar per animar l'escamot.

La obediencia, el valor e hidalguía, nuestro lema constante ha de ser, con tan noble divisa, a porfía siempre, siempre sabremos vencer. De la Patria el recuerdo amoroso siempre fijo estará en nuestra mente. Levantada y erguida la frente bien se puede a la patria volver.

Somos los dos nobles soldados, dignos seremos del batallón.

Siempre en la brecha nos encontramos, dando la vida por la Nación. Viva el monarca que nos gobierna, Viva la insignia del Batallón. Viva de España, la hidalga tierra, sea el primero nuestro pendón.

En tot cas, la necessitat de distreure l'atenció de la societat després de la desfeta del 98 i, més tard, l'autoestima imposada cap a tot el que estigués relacionat amb l'exèrcit durant la dictadura, han fet que el setge de Baler s'idealitzés, amb literatura i pel·lícules, quan la història té més ombres que llums. Molts diaris de l'època, per exemple, deien que els atrinxerats a Baler s'havien tornat bojós després que, en tres ocasions diferents i amb visites de sacerdots i càrrecs de l'exèrcit, els haguessin fet arribar evidències que Filipines ja no era espanyola. Els filipins també els asseguraven que no serien tractats com a presoners quan sortissin, com així va passar. Alguns apuntaven que es tractava d'una sublevació, o que Cerezo volia tapar que havien assassinat el capità d'infanteria Enrique de las Morenas. Ells defensaven que va morir de malaltia. Finalment va ser quan varen llegir un diari madrileny -tampoc era el primer que els entregaven-, quan varen quedar convençuts de la realitat. El dia abans, però, Cerezo va executar dos companys que volien desertar. D'altra banda, per molts dies que durés el setge, només varen morir dos soldats per ferides de guerra, i la malaltia del beri-beri i la disenteria varen ser qui es van endur més vides, ja que el grup va haver de sobreviure alimentant-se d'arròs en mal estat i altres aliments mig podrits ja que no tenien sal ni cap altra forma per conservar-los. Fins i tot varen menjar rates, serps, gats i gossos i, qui sap si també la gosseta del capità difunt, com a la pel·lícula més recent del

setge 1898. Los últimos de Filipinas (2016), amb Luis Tosar com a protagonista.

Pel que fa al bàndol filipí, la xifra de morts durant el setge balla entre 400 i 700 morts, ja que la majoria eren camperols amb armes rudimentàries i sense gaire coneixement. Amb tot, els mateixos filipins varen reconèixer la perseverança dels sitiats amb un bon tracte i, un cop arribats a Barcelona el setembre de 1899, els militars espanyols varen tractar-los com a herois. Un soldat com Pere Planas, per exemple, va rebre un sou vitalici de 60 pessetes, a més de les prop de 2.000 pessetes que podria haver cobrat per substituir algú a la comitiva. La societat no va ser tan efusiva i la "gesta" va passar més desapercibuda, tot i que els pobles de naixement dels "herois" varen celebrar la seva heroïtat, alguns erigint monuments o posant el seu nom a carrers, excepte Sant Joan de les Abadesses. De fet, hi ha un carrer santjoaní anomenat Pere Planas, però fa referència a un mercader que tenia el mateix nom.

Si no se li va fer un reconeixement en el seu moment, no se li farà en un futur, ni tindria cap sentit, però la seva epopeya pot alimentar la curiositat d'un poble com el de Sant Joan de les Abadesses que, de tant en tant, descobreix personatges com el de Pere Planas que l'enllacen amb moments o fets curiosos de la història.

La història de la ràdio en un garatge

El santjoaní Josep Busquets ha reunit més de 280 ràdios antigues, la majoria de les quals funcionen

La modèstia, confirmada per alguns companys de feina, fa que en Josep Busquets defineixi com "més aviat trastos" la seva col·lecció impressionant de ràdios antigues. Aquest santjoaní és tècnic elèctric i treballa a la Fibran, però en el seu temps lliure combina una trajectòria com a músic (és flabiol i tamborí de la Cobla Genisenca de Taradell) amb la col·lecció i restauració de ràdios antigues. "Aquesta setmana he restaurat i posat en funcionament la que fa 280", ens explicava fa uns mesos, així que el nombre pot haver crescut. Calcula que ha aconseguit reviure "un 90% llarg" dels aparells, i només utilitzant components de

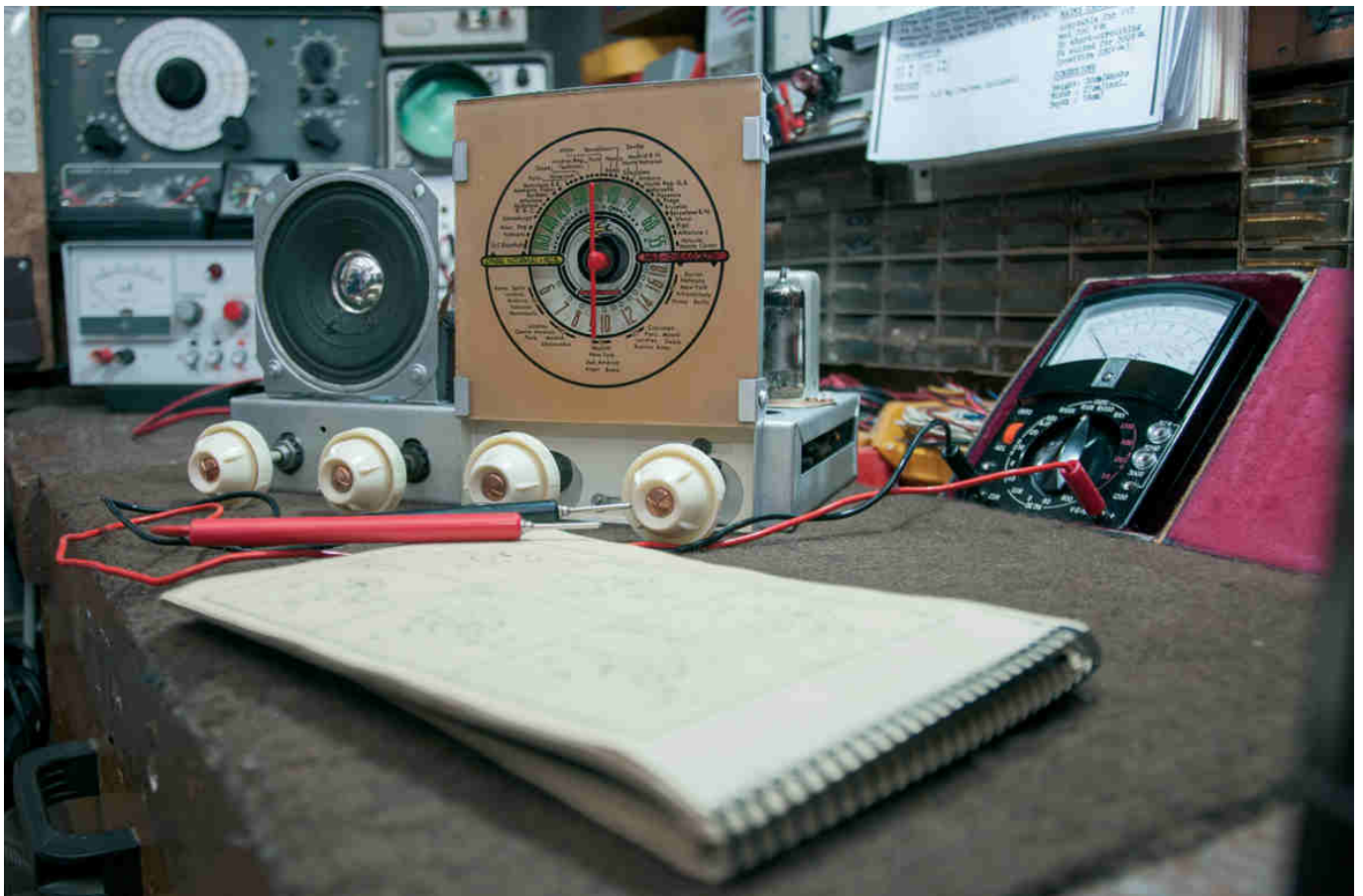

Philips Capella 634A i la ràdio de galena hongaresa dels anys 20.

l'època que troba sobretot per internet, però també a botigues, mercats, parracaires, als Encants de Barcelona... A més dels aparells que coronen les estanteries del seu garatge, destaca els prop de 200 llibres tècnics i propaganda de l'època, sense els quals li hagués estat impossible sortir-se'n: "Hi ha coses difícils, però com que és part del meu ofici, i el tema de les vàlvules i electrònica ja ho vaig haver d'estudiar

a la meua època...". També explica que cal tenir coneixements d'ebenisteria si cal reparar-ne el moble. També confessa que té ràdios irreparables, que mai tornaran a sonar perquè, per exemple, necessiten peces fabricades a la Unió Soviètica, a finals de la Guerra Freda: "Si restaures un aparell de l'any 49, no hi pots posar coses d'ara...", apunta Busquets.

El seu garatge és ple de ràdios construïdes entre els anys 20 i 80, especialment les fabricades a l'estat. L'apassionen les d'aquest període perquè són les que funcionaven amb vàlvules -un component que per aspecte sembla una bombeta- o transistors híbrids amb vàlvules: "La resta ja no m'interessa, són circuits integrats". Tot i això, també té ràdios estrangeres, i la més vella que hi trobarem és una ràdio hongaresa de galena dels anys 20: "No té res a veure amb el que coneixem ara. Les mateixes ones li donen energia i no té endoll". Les més valuoses, però, són de models els exemplars dels quals que es conserven es poden comptar amb els dits de les mans. En aquest sentit destaca una Iberia Mensajero del 1947 -alguns usuaris d'internet que saben que la té li ha demanat que li posi preu- o una Philips Capella 634A, però custodia especialment un aparell del model B3E, perquè era la que escoltava el seu avi quan ell era un infant. També n'hi ha de curioses, com la que Hitler regalava a la gent del partit i que només podia sintonitzar una emissora.

Els estius santjoanins de Joan Maragall

Un jove Maragall en un retrat de 1884, el primer any que està documentat que passà l'estiu a Sant Joan amb els seus cosins (Arxiu Maragall- BNC).

Detalls de la seva correspondència

La vinculació de Joan Maragall amb Sant Joan de les Abadesses ha estat àmpliament comentada i fins i tot m'atreviria a dir que mitificada. Afortunadament, des de fa uns anys la correspondència de Joan Maragall és pública en la seva totalitat, i això permet resseguir millor les estades del poeta a Sant Joan. L'estudi de les cartes proporciona alguns detalls inèdits –i alguna sorpresa– que poden interessar especialment als santjoanins i que porten a esmenar algun error, a la vegada que s'obren més possibilitats d'aprofundir en la investigació.

Les primeres estades

El vincle familiar de Joan Maragall amb Sant Joan prové de la seva branca materna. La seva mare, Rosa Gorina i Folch, nascuda a Sabadell (en el carrer actualment anomenat Joan Maragall), era germana de Joan Gorina. El 1868 aquest empresari sabadellenc va construir la primera casa d'estiueig de Sant Joan de les Abadesses, can Gorina –també coneguda com can Capell–, a l'actual número 12 del carrer Jussà. Rosa M. Fraixanet ha publicat un breu estudi sobre la història d'aquesta casa i les

seves vicissituds familiars. Segons la memòria oral dels descendents dels Gorina, sembla ser que Joan Maragall va passar els estius de 1877 a 1880 amb els seus oncles i cosins germans a la casa Gorina, és a dir, des dels 16 als 19 anys. Tot i que sembla ben plausible que fos així, aquestes estades no estan documentades; per tant, el primer estiu que sabem del cert que passà a Sant Joan és el de 1884.

L'estiu de 1884. Un enamorament juvenil

Maragall és un jove de 23 anys que tot just aquell mes de juny ha acabat els seus estudis de Dret. Gràcies a cinc cartes adreçades al seu amic Josep M. Lloret, dues d'elles des de Sant Joan i tres més des de Barcelona, podem conèixer alguns detalls de la seva estada. El 3 de juliol li escriu: *"Salgo para San Juan el próximo lunes. ¡Ay!...Sí señor, sí..." ¡Ay!*". No deixa de donar-li indicacions de com escriure-li les cartes: *"...a mi nombre solamente, no olvidando el apellido materno que es allí muy conocido, y de todos modos yo mismo voy a recoger el correo"*. Això ens confirma

que Maragall passà aquell estiu a can Gorina, amb els seus parents.

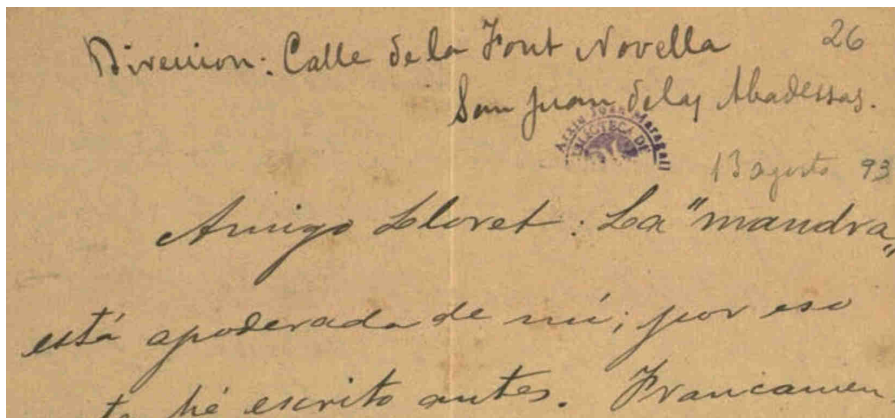
El 27 de juliol torna a escriure a Lloret, ja des de Sant Joan i li parla de les seves impressions: *"...en mi primera excursión campestre que verifiqué completamente solo, al hallarme rodeado de montañas, bosques y torrentes, y lejos de seres humanos, me dominó un sentimiento de debilidad, de pequeñez, de miedo a algo desconocido, y que involuntariamente se había presentado a mi imaginación la ciudad con sus bullicios, y terminaba deduciendo de todo esto que los ciudadanos éramos reyes de la Naturaleza degenerados a causa de la vida social"*.

També li comunica que *"El próximo miércoles salgo para Barcelona donde pasaré unos quince días para volver luego aquí una temporada; a decir verdad estos contrastes no me disgustan"*.

Mentre fa aquest parèntesi a Barcelona, el 3 d'agost escriu a un altre amic, Lluís Freixas: *"...este intermedio de vida de ciudad no puedo decir que me haya venido ni bien ni mal (...) ni me ha venido tan*

L'entrada de can Gorina, al carrer Jussà, en una fotografia dels anys 70. A la dovella s'hi veu l'any de la seva construcció, el 1868, com a casa d'estiueig de Joan Gorina, l'oncle de Joan Maragall per part de mare (Fotografia de Jordi Canelles – Fons l'Abans).

Encapçalament de la carta del 13 d'agost de 1893 de Joan Maragall al seu amic Josep M. Lloret o s'indica la seva adreça a Sant Joan: carrer de la Font Novella, actual Abat de Vallmanya (Arxiu Maragall- BNC).

mal como si a más del atractivo de la naturaleza que tú llamas inanimada,(...) hubiera hallado en San Juan algo que me produjera una impresión menos pacífica y serena (...)." Li comunica que a partir del 14 d'agost tornarà a ser a Sant Joan, i el dia 16, ja instal·lat, escriu a Lloret: "estamos aquí toda la familia". La carta és de confiança entre dos joves amics, i no és estrany que, com d'altres que es consideraven personals i que podien enfosquir la reputació del poeta, durant molts anys no fos pública. Entre altres, li diu que "...en lo que atañe a mis asuntos amorosos debo confesar que no hallándose Vicentina en esta, las leyes inmutables de la Naturaleza han dejado sentir sus efectos y apenas me acuerdo ya de aquella hermosa muchacha". Sens dubte que hi té veure el fet que a Sant Joan hi ha conegut algú que li fa peça. Ja a la capital, el dia 4 de setembre li explica al seu amic: "...siendo la de más peso el haber dejado en San Juan algo que no querría abandonar en toda la vida. ¿Veleidades, eh? ¿Y pues, hombre? No sé si volveré a San Juan, de modo que tampoco sé si esperar o desesperarme, es decir que estoy así de un temperamento misto, de manera que no sé donde voy no lo que me pesco, ect, ect." I li confessa: "¿Crearás que la noche antes de partir de San Juan estuve un buen rato llorando solito a lágrima viva como un chiquillo? ¿Qué quieres?, me di este gustazo y me probó muy bien. Bienaventurados los que lloran, porque ellos serán consolados". De mica en mica se'n fa a la idea; el dia 18 torna a escriure referint-se a la carta anterior: "Aquél día acababa de llegar de San Juan donde partí a pesar

mío porque estaba enamorado de una muchacha que a mi modo de entender correspondía a mi amor. Ahora estoy más tranquilo como necesariamente debía suceder."

L'estiu de 1893. L'any de La vaca cega.

Han passat quasi deu estius des de la darrera estada del poeta a Sant Joan. Ara ja és un home de 32 anys que ha adquirit una certa posició social, que comença a escriure articles al "Diario de Barcelona" i que s'havia casat el 1891 amb Clara Noble, amb qui el mes de maig d'aquell 1893 havia tingut la seva primera filla, Helena.

Aquell any, el de la composició de La vaca cega, s'està a Sant Joan del 5 al 30 d'agost, segons consta a una agenda conservada a l'Arxiu Maragall. Sabem, per una carta a Anton Roura no datada però que forçosament ha de ser del 3 d'agost, que ve a Sant Joan convidat pels seus pares, que hi han llogat una casa: "...per de prompte jo demá passat me'n vaig á San Juan de las Abadesas á una casa qu'han llogat els meus pares y qu'ens hi han convidat a nosaltres: hi anem la dona, la criatura, la dida, la minyona y jo a passar-hi el mes d'Agost".

Quina és aquesta casa que llogaren els pares de Maragall? La del número 11 del carrer Major que s'ha identificat amb el lloc en què Maragall escrigué la Vaca Cega? Doncs el més probable és que no, perquè el 13 d'agost escriu al seu amic Josep M. Lloret una carta on hi ha indicada l'adreça on fa estada. En l'encapçalament de la carta hi ha escrit, tot i que sembla que la lletra no és de Maragall sinó probablement de Lloret: "Dirección: Calle de la Font

Novella, San Juan de las Abadesas". El carrer de la Font Novella és el nom tradicional amb què es coneixia l'actual carrer de l'abat Vallmanya abans del canvi de nom de molts del carrers de la vila l'any 1921. Fins i tot admetent que la indicació del carrer potser no fou escrita per Maragall, sembla que hi ha poc marge de dubte de que el 1893 no sojornà a la casa del carrer Major, que probablement fos la casa on estuejà en algun dels anys següents.

La identificació de la casa del carrer Major com a casa d'estiueig de 1893 se sustenta en dues fonts que creiem que no haurien de desvirtuar la literalitat de la carta. Per un cantó, la tradició oral que recollí mn. Josep Esteve de santjoanins que també havien viscut en aquella casa i que indicaven fins i tot l'habitació en què es va escriure el poema, però que per edat tampoc en tenien coneixement directe: "Sempre ho ha sentit a dir així". Per l'altra, als fills del poeta, que acudiren al descobriment de la làpida commemorativa l'any 1973, Joan Anton Maragall escrivia a mn. Josep Esteve el 1989: "Jo suposo que l'any 1893 i 1894 habitaren la mateixa casa, segons havia explicat la meva germana Helena". Recordem que el 1893 Helena, la germana gran, tot just acabava de néixer, i que el darrer estiu que passaren a Sant Joan (1898) tenia només 5 anys, per tant tampoc no en podia haver tingut un coneixement directe. Hi ha també la remota possibilitat que La vaca cega s'escrivís a can Gorina, ja que Clara Noble en una entrevista a Mirador

Joan Pujol i Begudà, el vailet que "d'un cop de roc llançat amb massa traça" va buidar l'ull a la vaca "Bonica", que va inspirar el poeta. El seu nom fou donat a conèixer el 1951 per J.B. Bertran en un article a la revista "Destino" (Fotografia d'E. Esteve - Arxiu Maragall BNC).

11-11 28 Limes. (Antes de San Agustín obispo, doctor y fundador y San Hermes mártir. (B. P. en S. Agustín.)		
Salechichonas	3	50
Medalla del Sím. Misterio	1	
Aigua sulfurosa	1	50
Quesos	3	
	8	0

Anotació a la llibreta de comptabilitat que duia Clara Noble, l'esposa de Maragall, el 28 d'agost de 1893. En marxar de Sant Joan compren 3 llangonisses, 2 formatges, aigua sulfurosa i una medalla del Santíssim Misteri (Arxiu Maragall- BNC).

l'any 1935 contestava: *"Passàvem temporada a casa d'un cosí i, a les tardes, amb els pares del meu marit, que ja eren vells, amb les meves germanes, amb criatures, amb mainaderes en fi, tota una colla anàvem a la font del Covilar", explica l'episodi de la vaca i acaba: "Arribant a casa, va entrar de dret al despatx, va tancar-s'hi i en sortir-ne, duia la poesia a la mà"*. Desconeixem la literalitat de la transcripció de la resposta de Clara Noble, potser simplement *"a casa d'un cosí"* era una deducció de l'entrevistador en saber que tenien parents a Sant Joan. Tampoc és descartable del tot que, encara que visquessin a la casa llogada pels seus pares al carrer abat Vallmanya, i fent una vida molt en comú amb els cosins, pogués haver escrit la poesia a casa a can Gorina i aquesta és la imatge que recordava la seva esposa. Sigui un lloc o en l'altre, sembla que hem de posar en quarantena la tesi de que la casa del carrer Major fos el lloc on s'escrigué el poema més conegut de la literatura catalana.

També cal ressaltar el que explicava Joan B. Bertran a la revista Destino l'any 1951: que les filles dels esposos Blanxart li havien explicat que havien sentit a dir als pares que el mateix dia de l'incident el poeta llegí la composició a família i amics, entre els quals s'hi trobaven.

Aquell mateix mes d'agost, en una carta sense datar des de Sant Joan, Maragall li tramet la poesia a Soler i Miquel, i li diu: *"...lo que llegireu a l'altra plana, que si ho haguessiu vist de debó, com jo, us hagués impressionat tant com a mi"*, i li assegura que el dia 30 ja haurà sortit de Sant Joan.

En la carta esmentada del 13 d'agost, Maragall deixa anar una frase enigmàtica: li diu a Lloret que si veu a Soler i Miquel li digui que l'escrigui ell, *"...pues empezar yo es ponerme en un potro: el medio sanjuandelasabadesense es embrutecedor"*.

Finalment, en una carta a Anton Roura el 15 de desembre li diu: *"En L'Avens trobarás una poesia que vaig fer a San Joan, La Vaca Cega"*.

Anotem com a curiositat que en els llibres de comptes familiars, que duia minuciosament Clara Noble, a més de compres diverses durant aquell mes, el dia 28 d'agost hi ha anotades unes despeses que podríem considerar com a records de l'estada i aprovisionaments: es van gastar un total de 9 pessetes en tres llangonisses, una medalla del Santíssim Misteri, aigua sulfurosa i tres formatges.

L'estiu de 1894. Els goigs a la Mare de Déu de Núria

El mes de maig havia nascut la seva segona filla, Maria. La seva muller Clara ja va venir a Sant Joan a partir del 19 de juliol, i Maragall li escriu diverses cartes, la primera el dia 23, que ens donen indicis sobre la casa on s'estaven: les germanes de Maragall també volien anar a Sant Joan i no els acabava de fer el pes compartir un llit de matrimoni. Maragall comenta a la seva muller que, si fos necessari, elles ja es portarien els llits. Sabem que la casa

era llogada i tenia diversos pisos, ja que temptegen llogar el pis de dalt: *"Dicen que si el dueño no tiene alquilados los pisos de arriba procure enterarte de lo que pide por uno de ellos, sin por eso mostrarte decidida a tomarlo. Si no hubiera otro remedio y no fuese muy exigente, tal vez tomaríamos uno de dichos pisos, poniendo el dueño en él las camas y demás que hiciera falta"*. El dia següent torna a escriure, ja que ha rebut una carta de Clara (malauradament les cartes de la seva esposa d'aquest any no es conserven), i li reitera que les germanes prefereixen dos llits, que sembla que ja els han ofert a Sant Joan: *"agradecen mucho el ofrecimiento de Teresina y lo aceptan, pero con dos condiciones: la primera que esto no ha de causar estorsion alguna á Teresina, puesto que en este caso prefieren ellas llevar los catres de aquí, y la segunda, que ellas han de abonar á Genoveva lo que sea de la cama grande. Así pues queda la cosa arreglada, gracias a la generosidad de Teresina"* (molt probablement es refereixen a la seva cosina Teresa Parassols i Parassols). El dia 26 Maragall escriu de nou a la seva esposa content que hagi pogut solucionar el tema dels llits, i li comenta: *"En cuanto a lo del agua creo yo que si se ha de hacer ahora en la casa toda la instalacion y demás vale mas que no la hagan, sino será un mareo todo el tiempo, y cuando todo estará arreglado ya tendremos"*

Maragall estiuant a Sant Joan el 1894 amb la seva família, inclosos el seu pare i el seu sogre i les famílies Gorina, Suárez, Lleonat i Collmunt. En una carta d'aquell any afirma que *"todos juntos formaremos una respetable colonia"* (Arxiu Maragall - BNC).

que marcharnos. Esa gente son muy ensupits. Estando arreglado lo de las camas, no hay que hablar ya del piso de arriba". Maragall avisa que pujaran els pares de Maragall i les seves germanes. El 29 li demana "¿Están contentos del piso? ¿Es bonito nuestro cuarto?" Dona records a Joaquim Gorina (el seu cosí) i "á toda la tribu de los Maragall – Leonart – Gorina – Parasols, ect. (...) a Anita, Pepita y Ubaldo (les seves germanes i el seu cunyat), tambien a Dolores y las muchachas". I encara en la següent carta demana si ja hi ha molts forasters a Sant Joan: "todos juntos formaremos una respetable colonia". L'1 d'agost escriu a Roura: "demá passat m'en vaig á San Joan de las Abadesas y estich plè d'encárregs y diligencias de despedida." El 16, ja des de Sant Joan li diu: "Aquí m'estich ab la dona, las criaturas, la familia dels pares i el meu cunyat Ubaldo"(...) En Pep Soler me vá prométrer que m vindria á trobar aquí á San Joan per a fer una llarga excursió pel Pirineu cap á Ull-de-Ter y altres punts dormint per las muntanyas y menjant fret; pro no acaba de venir may ni m'escriu. Entretanto faig llargas caminadas per aquestas montanyas ab l'Ubaldo y el meu nevot Pepet."

Aquesta travessa Camprodon-Núria es materialitzaria el 22 i 23 d'agost i tingué com a fruit la composició dels Goigs a La Mare de Déu de Núria. Gabriel Maragall afirma que els primers versos els va escriure a la paret de la cambra de Núria on s'hostatjava, i per tant, no seria descartable que acabés els goigs a Sant Joan, com afirmà Joan Anton Maragall tant al Pare J.B. Bertran com a mn. Esteve.

És difícil d'aventurar quina fou la casa d'estiueig d'aquell any, però de les cartes sembla deduir-se que no fou la mateixa de l'estiu passat, ja que demana com és el pis i l'habitació; d'altra banda, el fet que es plantegi de llogar un dels diversos pisos de sobre del que s'estaven ens podria indicar un edifici gran, que tan podria ser tant el del carrer Major com el del Passeig del comte Guifré, 1, on sembla que passaren algun estiu. Potser el fet de que no tingués aigua corrent s'avindria més amb la casa del carrer Major, més antiga que la del Passeig, que era un edifici

relativament nou, construït el 1887. Cal tenir en compte que en els llibres de comptes familiars que duia Clara Noble pràcticament no hi ha anotacions durant les vacances a Sant Joan, i no n'hi ha cap referent a pagaments de lloguer.

L'estiu de 1895. "Descans absolut"

El 31 de juliol escriu a Anton Roura: "M'en vaig á San Joan á fer un "descans absolut" d'un més y tornar luego á la batalla." El 15 d'agost el torna a escriure: "Are aquí á San Joan porto un vestit gris clar, sabatas rossas y gran barret de palla. (...) Are m'en vaig á missa de dotze á la iclesia bizantina del vell monastir hont segons la llegenda el comte Arnau anava á véurer á la abadessa Adalaysa filla de Jofre el pilós." A finals d'agost ja torna a ser a Barcelona i la seva muller, que s'ha quedat a Sant Joan, li escriu el dia 30: "...antes de ayer fuimos á La Fábrega y ayer á la Caseta y hoy que es santa Rosa toda la mañana hemos tenido visita de la colonia y del pueblo". Ni aquest any ni el següent que passaren a la vila (1898) trobem en la correspondència cap referència a la casa d'estada.

L'estiu del 1898, tot cercant el comte Arnau

El 1896 i 1897 fa un parèntesi en les seves estades a Sant Joan i passa els estius respectivament a Montserrat i a Puigcerdà. El 1898 fou l'últim estiu a la vila. El 21 de juliol escriu a Roura: "Avuy (dintre poca estona) acompaño la dona y la quitxalla al tren cap á San Juan de las Abadesas. Jo cuito marxarhi el 1er d'Agost (...) t'escrich per dirte els puestos hont seré: d'avuy al 31, Trafalgar 15; el mes d'Agost rodó á San Joan delas Abadesas (no cal altra direcció) si no hi há novetat que m reclami aquí; el 1r de Setembre altre cop aquí. Ab axò ja ho sabs per escriure ò venir cuan vulguis".

El 17 d'agost, Maragall escriu al seu nebot Josep Leonart, i li explica, tot rient-se d'ell mateix:

"...á St Joan fem unas excursions que fan partir de riure: al Cubilá, á la Fábrega, á las Feixas: el dia qu'he anat mes lluny hà sigut á la Roca. Pro ¿sabs qu'és? que fà un sol qu'estabella y inoy! un vol sortir, mira la gran

soleyada, se la mira... se la mira... y diu: -Bá! ja sortiré cuan se fassi fosc-. Surt cuan se fà fosc, y al cap d'una estona diu: -Ja's fà fosc!-, y s'en torna. Y cada dia axís. Es senzill y bonic. ¡Alabat siga Deu! Un dia ó altre ja'n farèm alguna de [il·legible]. Lo que tenim mes ben montat es la cuestió dels aliments. Fins trobo qu'en fem una mica massa."

Aquell estiu seria el de la trobada al Palau de l'Abadia amb l'Agustí, que contaria en la prosa "Cercant el comte Arnau". Maragall busca indicis de que la llegenda del comte Arnau encara està viva, i en surt desil·lusionat: "allò, d'ençà que hi va'l tren i hi ha una fàbrica's va tornant com un arrabal de Barcelona", però s'aferra desesperadament a la possibilitat que la llegenda encara no hagi mort: "—Oi que no, Agustí, que no s'ha acabat tot això?... — I ell, dòcil, s'engresca i crida amb cantarella feréstega:

—¡No... se... nyor!—

No sé com ho va dir que, cap endins dels seus ulls esgarriats, hi vaig veure una reculada de sigles espantosa."

BIBLIOGRAFIA:

Casals, Glòria: Com si entrés en una pàtria. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2007

Íd: Joan Maragall, quaderns de viatge. Diputació de Barcelona, 2010

Joan Maragall: Poesia. Edició crítica a cura de Glòria Casals. La Magrana, 1998

Fernández Viana, M. Josep: Centenari de la Vaca Cega de Joan Maragall. Festa Major 1993. Ajuntament, 1993

Bertran J.B.: "La vaca cega de Maragall y San Juan de las Abadesas" a "Destino", núm 750. Barcelona, 1951

Fraixanet, Rosa M: Can Gorina. Els primers estiuejants de Sant Joan. Ed particular, 2013.

Escobedo, Joana: Joan Maragall i els goigs de Núria, a "Haidée. Butlletí d'estudis maragallians" núm. 8. Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 2018.

La correspondència de Joan Maragall es pot consultar al web de Memòria Digital de Catalunya www.mdc.csuc.cat (Fons personal de Joan Maragall – Biblioteca de Catalunya)

El meu agraïment a Joan Ferrer i a Esther Vilar per l'ajuda en la recerca a l'Arxiu del Monestir i a l'Arxiu Maragall, respectivament.

Eusebi Puigdemunt

exdirector de l'IE Mestre Andreu

Joan Garcia

“Per a mi era igual d’important que, sobre la Segona Guerra Mundial n’entenguéssiu la crueltat que en memoritzéssiu les dates”

L'Eusebi Puigdemont, fins al juny passat, i després de 14 anys, era el director de l'IE Mestre Andreu i fins avui, un dels millors professors que he tingut mai, i encara més segur, un dels més peculiars. Té 60 anys, en portava 36 educant, i va començar als 24. Ha vist com l'escola ha passat de ser Centre Municipal durant quatre anys, SES durant dos anys més i finalment Institut Escola els darrers vuit anys. Ha impartit classes d'història, de ciències socials, de música i de plàstica, i ho ha fet a Sant Joan, però abans durant cinc anys a Amer, tres a Prats de Lluçanès i un a Barcelona. De mirada poc estoica, més aviat apassionat, sempre m'ha fet la sensació que tenia moltes coses a dir, i no tan sols això, sinó també que era una gran veu per dir-les. I tot i que, pel caràcter laxa de les seves classes -amb ell a classe vaig aprendre i vaig badar a parts iguals-, d'ell me n'enduc aquesta mirada de picardia, de murri, que sembla que no ha trencat mai un plat però els ha trencat tots, no per cap altre motiu sinó el més sa de tots: la curiositat; el fet de voler saber i el fet de voler viure, entenent l'experiència com el més

gran motor de la saviesa. Ara que s'ha jubilat, la curiositat no li para i ja va ple d'idees i projectes. Això sí, té més temps per contemplar. És per això que en una tarda d'estiu, ens enviem un parell de Whatsapps i de seguida concretem una cita en una terrassa de bar santjoanina, on es presenta més que puntual amb la seva boina i la seva cartera. Es demana un tallat i jo un te verd, i entre xarrups contemplatius, se'n desprèn aquesta conversa.

Eusebi, la majoria de santjoanins i santjoanines et coneixem com a professor, però com eres com a alumne?

Jo de petit era un nen molt rebregat, una mica estrany, a estones difícil de tractar. No era pas un sant tampoc. Amb dos anys i mig la meua mare, cansada de mi, em va portar al col·legi per veure si em volien... i vam tenir sort! Recordo a la Claret, que era la professora. Pel que fa a les notes, de seguida vaig veure que era d'humanitats... Les lletres m'anaven bé però els números, malament... No en volia saber res.

Vaig anar a l'escola nacional. On hi

ha el menjador de l'edifici Mestre Andreu, hi havia l'aula. Aquella olor de goma i de nen encara la tinc al nas. Després ja vaig passar a l'escola parroquial, a sobre del Bar Centre. Allà hi vaig fer un curs només. Després, un més a l'Abadia, on hi ha el museu. Després, fins a COU, ja vaig anar a l'Institut Abat Oliba de Ripoll.

Recordes de petit què deies quan et preguntaven què volies ser de gran?

Qualsevol ximpleria devia dir, no en tenia ni idea. No ho vaig saber fins que vaig treballar. No m'ho plantejava.

Com va venir això de posar-te en Educació?

Una mica per inèrcia, no estava res pensat. Vaig fer el COU amb la idea de fer idiomes. Vaig fer la selectivitat, em va anar bé i em vaig decantar per Història. Eren 5 anys: els 3 primers comuns i els dos darrers d'especialitat. Vaig triar l'especialitat d'Història Medieval, amb la idea de dedicar-me al món de la recerca.

Un cop acabada la carrera vaig anar a fer la Mili a Jaca, i en tornar, va sortir l'oportunitat d'ensenyar i vaig acabar sent mestre, tot i que abans d'això vaig estudiar música un temps més. Ja havia estudiat fins a quart de piano i llavors em vaig passar al clavicèmbal. Després d'això vaig estar 25 anys sense tocar-lo. Ara que estic jubilat, l'he tornat a portar al pis on visc ara, ja que el tenia a la casa del Roser, i ara he començat a treure'm la pols dels dits.

Ja te'n recordes?

Tenen memòria els dits, és curiós! Et va venint tot allò havies après. Començant per peces senzilles, evidentment.

Sempre que amb els de la colla de la meua edat ens posem nostàlgics i ens posem a recordar professors, quan parlem de tu, tot són elogis. Un professor atent, creatiu, més aviat poc laxa i sobretot diferent amb la manera de pensar i ensenyar. També et deuen haver dit coses dolentes, no? T'ha vingut mai algun pare o mare discutint?

No, això no m'ha passat mai. Sí que és cert que sobre maneres de fer sempre hi ha motius de freqüència. Alguns temes que potser han generat crispació, l'han generat per no haver-ho parlat prou o amb prou temps. Però coses puntuals. L'únic moment en què sí que s'ha generat conflicte seriós amb els pares va ser quan vam decidir adoptar la jornada compactada per a secundària (de 8?h a 14:30? h). Això va generar molta polèmica i hi havien pares en desacord, des del meu entendre, tot plegat va ser gratuït, perquè nosaltres havíem estudiat bé si aquest canvi valia la pena, i la valia i molt! A la majoria d'escoles on s'incorpora, igual que ha passat a la nostra ara que ja funcionem així, la conflictivitat dels alumnes es redueix a la meitat, perquè els nens estan menys estona allà asseguts i es cansen menys. Abans els conflictes sorgien a les tardes, una estona que era la menys productiva. Entenc que hi ha un tema social i de conciliació dels horaris dels nens amb els dels pares que podria ser un altre debat, però en l'àmbit acadèmic, és un 10 la jornada compactada.

En tots els teus anys de carrera recordes un debat tan gros per un tema així?

No. I mira que he viscut el debat del pas del BUP a l'ESO, que em sembla una cosa prou més grossa.

Parlem de les teves classes. Et recordo posant-nos cançons a classe o simplement explicant històries que aparentment tenien poc a veure amb el temari. A vegades no hi havia ni

examen. Això evidentment no és casualitat. Perquè ho fas així?

No, no és casualitat. Per explicar-t'ho et posaré un exemple, ara que has dit això de les cançons: recordes que al teu curs us vaig posar La cançó del soldadet de Manel que parla sobre un pobre soldat a punt de desembarcar del vaixell al camp de batalla, entre trets i bombes?

Ho recordo molt bé.

Quin episodi històric us vaig explicar posant aquesta cançó com a excusa? Te'n recordes?

Sí, el desembarcament de Normandia.

Molt bé. És possible que si us ho hagués explicat fent-vos llegir un article científic o un totxo d'un llibre de text, la meitat de la classe no recordaria aquell dia ni el desembarcament de Normandia. Amb aquella cançó, a banda de ser una cosa cridanera i divertida de fer a classe que al cap dels anys es recorda, us vaig voler exemplificar la por que sentien aquells homes en saltar al camp de batalla, per mi és igual d'important que, sobre la Segona Guerra Mundial n'entenguéssiu la crueltat que en memoritzéssiu les dates.

Amb coses com aquestes, podries simpatitzar amb escoles on apliquen nous mètodes educatius? Per exemple, educar a través de la música, com vas fer tu amb aquesta classe.

Absolutament. Però tampoc penso que, en impartir aquest tipus de classes, pensi a aplicar nous mètodes.

Penso que veig així l'educació i faig aquest tipus de classes com a reacció del tipus de classes que vaig patir jo: et donaven un llibre i o te'l feien llegir o el professor te l'explicava en veu alta. Davant d'això, vaig decidir que jo no volia ser aquest tipus de professor. D'altra banda, la matèria de Socials, que és la que he impartit a la majoria dels alumnes que al llarg dels anys he anat tenint a Sant Joan, també convidava a tenir aquest tipus de classes; a explicar històries, anècdotes, a buscar excuses... Això en una classe de matemàtiques potser no ho pots fer, segurament per alguna cosa no vaig escollir ser professor de matemàtiques.

Potser el mateix fet que et feia tenir aquest punt de vista iconoclasta amb el tipus de classes també et feia ser poc laxa com a professor, especialment amb els exàmens. Jo t'asseguro que no (cara de dissimular), però ja deus saber que als teus exàmens la gent copiava del costat a dojo. Saps que era així, no?
Ah, sí, clar que ho sé. Però... qui treia deus?

Ningú. Tot i que sí que hi havia gent que treia bones notes!

Doncs això vol dir que, encara que fessin l'examen en grup, tampoc era un regal, tot i que jo us donava les eines per, com dius, poder treure una bona nota si volies.

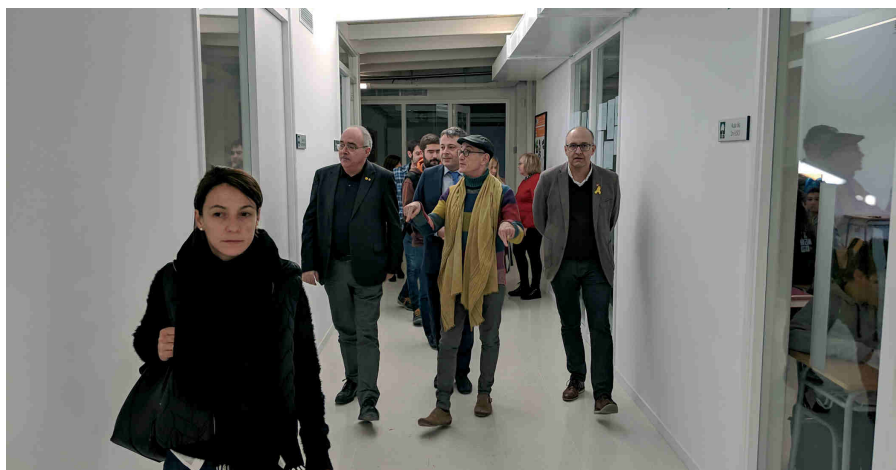
Eres lax com a professor, però sí que et feies notar i respectar. Creus en el professor com una autoritat?
Sí. Es pot ser molt flexible, però ha d'haver-hi una autoritat. No tant a partir del temor, sinó basant-se en el convenciment. L'autoritat que tens com a professor l'has de mantenir però de manera que no es noti, i sobretot, te l'has de guanyar.

Com veus l'educació avui en dia? Cap on va?

Està en una cruïlla, pot anar pel bon camí...

Quin creus que és el seu principal repte?

Conciliar el que és vocacional amb el que és professional. Jo com a director que he estat, prefereixo que els

Visita al nou edifici del conseller d'Educació Josep Borgalló

treballadors de l'escola siguin uns bons professionals, formats i que en sàpiguen molt de la seva professió, que no pas que en sàpiguen menys però per ells sigui una gran passió i prou.

Els que som alumnes ens pensem a vegades que la vida dels mestres és la de l'escola, però al final només és la feina en què treballen, i darrere hi ha una persona que fa i pensa més coses. Fins a quin punt estaves implicat emocionalment amb la teva feina? Fins a quin punt t'ho emportaves a casa i et preocupava quan a un nen no li anava bé?
Gens. He sabut mantenir sempre la distància emocional. Penso que s'ha de mantenir... per supervivència. Pot ser una feina molt destructiva si no saps gestionar la implicació. Això no vol dir que no ho fes tot per intentar-ho solucionar.

Educació privada, sí o no?

Jo sóc un ferm defensor i partidari de l'escola pública. Que n'existeixi una de privada... perquè no? Això sí, l'estat ha de potenciar la pública, que per mi és la important. La privada que es potenciï sola, que ja ho fa.

Si poguessis tornar enrere què canviaries?

Res. Sí, perquè no em puc queixar. Sempre hi ha coses que són millorables, però si m'ho miro des d'un punt egoista de com han estat les coses per mi, han estat quasi perfectes: quasi tota la meua carrera al meu poble, he tingut prou continuïtat per haver estat professor de pares i dels seus fills, hem tingut sempre molt bons resultats, he pogut inaugurar un institut i he complert amb la que creia que era la meua missió a l'institut de Sant Joan: consolidar l'ESO al poble... No canviaria res del que he fet i decidit al llarg de la meua carrera perquè, si no, potser no hauria viscut tot això que he viscut. N'estic molt satisfet.

Quina missió deixes tu als d'ara?

Continuar amb els bons resultats. I en el cas particular de la nova direcció (amb en Miquel Marcé com a director i la Lourdes Ramírez com a cap d'estudis), és aplicar el seu caràcter

a l'escola. Són molt competents, segur que els anirà bé, no en tinc cap mena de dubte.

Una missió de l'escola, tot i que potser està menys a les seves mans, no creus que és acabar les obres? Falta l'ala d'Infantil i la de Primària, encara.

Sí. Ho és i cal, però hem de tocar de peus a terra. No podem demanar i exigir la lluna en un cove. Quan van construir la part de Secundària hi havia una urgència, per un tema de propietat de l'edifici i també per un tema del seu estat i per com és. Ara mateix, el qui dona els diners, jo entenc que tingui com a prioritat fer les obres d'una escola que porti anys en barracons que la nostra que, tot i vella, seguim tenint la Primària i l'Infantil en un bon edifici ben situat. Per mi és tan fàcil com això, no és ni conformisme ni resignació.

Hem començat parlant de passat, parlem ara de futur. L'Eusebi ara ja no és l'Eusebi director. Ho has pogut assimilar ja?

Encara no, com que vaig acabar just quan acabava el curs escolar i de moment és com si fes vacances, encara no he notat cap canvi. Imagino que a partir del setembre serà quan em tocarà assimilar el canvi.

Ja has pensat com ocupar el temps a partir d'ara?

Ara que sóc jubilat, tinc molts projectes, el primer, escriure un llibre. M'han encomanat un llibre sobre un

pintor, un aquarel·lista barceloní. De moment encara no sé molt bé com encarar-lo i mentrestant vaig recopilant tot el material gràfic per, una vegada el tingui, poder-lo entrevistar. A banda del llibre, també he reprès la música. 25 anys després he tornat a posar les mans sobre el teclat, com et deia al principi. I m'agradaria fer un doctorat en art i aprendre a pintar. Però en tot cas sense objectius alts. Per exemple, amb la música, quan em plantejava arribar a ser professional, tot el que vaig aconseguir posant-me metes tan altes va ser amargar-me. Així doncs, torno a la música perquè m'agrada.

Creus que et podrà venir la síndrome d'abstinència?

No. Al llarg de la meua etapa en l'ensenyament m'ho he passat molt bé, però ja ha acabat.

Un lloc on anar-te a retirar?

Sense cap mena de dubte, Itàlia. Especialment Roma. No ho descarto en un futur, de moment encara sóc jove.

Per un tema artístic?

I per l'ambient. Els últims quatre anys amb els alumnes de 4t d'ESO hi hem anat de viatge de final de curs i té un encant molt superior al que poden tenir ciutats com Florència.

Un consell per aquells nous professors?

A part d'il·lusió -que la il·lusió pot cremar-te-, dues coses: ètica professional i respecte pels alumnes.

Discurs d'Eusebi Puigdemunt el dia de la inauguració

J.G.

Miquel Marcé, en una entrevista a La Veu a principis de juliol

“Penso que realment som un centre molt afortunat per la seva tipologia i per l'alumnat”

En el darrer curs hi hagut canvis en l'ensenyament a la nostra població. El curs passat va ser el primer del nou edifici de Secundària de l'Institut Escola Mestre Andreu i l'últim d'Eusebi Puigdemunt com a director. Miquel Marcé en prendrà el relleu després d'haver estat cap d'estudis Secundària durant 10 anys. Marcé ja era al poble quan es va implantar la Secundària i es varen unir els dos centres educatius. Vàrem parlar-hi al juliol, just una setmana després del seu nomenament.

Quin és el canvi més gran que has vist en la dècada que has estat lligat al centre?

En primer lloc, el fet de recuperar la Secundària i veure que els alumnes continuaven després de sisè, que es podien quedar quatre anys més aquí al poble. El gran canvi, però, va ser quan es va crear l'Institut Escola, és a dir, quan es van fusionar els dos centres i vam

ser un tot. Va ser molt positiu i a la vegada complicat de concebre.

En quin sentit?

D'entrada pensa que es tracta d'un Institut Escola però amb dos centres separats i amb tradicions diferents; durant els primers anys, la concepció que érem un sol claustre i que hi havia un sol equip directiu, un sol òrgan de gestió i una línia de centre... era un aspecte complex, que ha calgut anar treballant per anar traçant una línia pedagògica de centre 3-16.

Esperem que sota la teva direcció vegem una reunificació física, també...

El fet de poder tenir junts Infantil, Primària i Secundària és un objectiu de poble. Aquest assoliment representaria la culminació d'un llarg projecte, certament ambiciós, i evidentment facilitaria la tasca del seguit d'activitats conjuntes que ens caracteritzen, així com de la mostra

més visible que som un únic centre.

Tot just fa una setmana que ets el director. Ja t'ha dut més maldecaps dels que tenies?

M'he sentit molt estrany, de veritat. Després d'ocupar el càrrec de cap d'estudis durant deu anys, i ara veure que aquestes tasques les he de delegar a algú altre -en aquest cas a la Lourdes Ramírez- i assumir que ara sóc el màxim responsable, em va costar. Ha estat un canvi sobtat, en només un cap de setmana. Sí que és veritat que tenia clar quines serien les meves responsabilitats i funcions, tot i això ha estat una setmana trepidant. Han estat uns dies inicials de tràmits de paperassa, però ara ja em puc centrar en la meva tasca i tirar endavant.

Faràs menys hores de professor?

Alguna menys, és clar. Com a director del centre vull ser present a l'edifici de l'Escola, i és normal que hagi de fer alguna hora menys de classe a secundària.

Et podrem trobar als dos llocs?

Sóc director de tot el centre. Encara que la docència directa l'apliqui a secundària, miraré de trobar l'equilibri per ser present als dos espais de manera equitativa, sempre que sigui possible.

Ho dius molt clar. Això està directament relacionat amb els teus objectius d'aquest mandat?

En el meu projecte de direcció que vaig presentar hi ha la millora dels resultats educatius, la millora de la cohesió social i evitar l'abandonament prematur; i un quart objectiu, que consisteix a millorar la qualitat educativa del centre. En qualsevol cas, si n'hi ha un que ho engloba tot, és consolidar la línia de centre en tant que Institut Escola, amb tradició, arrelat al poble i que tingui un nom.

J.G.

Miquel Marcé (esquerra) en una de les reunions de professorat de l'inici del curs 18-19

Això, entenc que ho subscriuria qualsevol director, però hi ha alguna cosa concreta que vulguis aplicar?

Si alguna cosa hem de potenciar són les activitats intercicles, on els alumnes participen, conviuen i preparen activitats per a altres companys, la qual cosa reforça la línia de centre que us comentava i alhora potencia la coneixença entre companys. També cal parlar de la participació de les famílies: és fonamental. Volem un centre obert on puguin tinguin cabuda i esdevingui un espai d'aprenentatge i de convivència.

Aquest any es varen haver d'ajuntar alguns grups de 4t d'ESO. Aquest any hi haurà més personal de suport?

Els recursos són els que són, sovint menys considerables del que voldríem, però intentem rendibilitzar-los. La plantilla de professorat és similar a la del curs passat. Per a una millor atenció de

l'alumnat, intentem sempre tenir grups desdoblats, especialment per atendre l'alumnat amb dificultats però promovent sempre la seva inclusió al grup.

Què demanaries a Educaió si hi tinguessis fil directe?

Que ens construeixi l'edifici d'Infantil i Primària allà on ara hi ha Secundària. Poder tenir tot l'institut escola en un mateix espai. És la clau. Recordo que quan va venir al mes de gener el conseller Josep Bargalló a inaugurar oficialment el centre, el vam rebre tot l'alumnat, professorat i representants de les famílies, i el vam obsequiar amb un pot ple de missatges amb les activitats que es duen a terme, la qual cosa justifica la nostra demanda que el nou edifici es faci realitat..

De fet, era un dia que feia vent i es va haver de fer a dintre del vestíbul perquè no hi havia una sala polivalent i ell mateix ho va

remarcar. Ets optimista de veure-ho en pocs anys?

L'optimisme no el podem de perdre mai de vista i ens cal lluitar sempre per aconseguir els nostres objectius. És clar que intentarem que transcorri el mínim temps possible, i treballarem amb insistència. No podem perdre mai l'optimisme ni en això ni en altres aspectes. En el nostre món educatiu aquesta patina d'optimisme ha de primar en qualsevol activitat i en el nostre dia a dia.

Una cosa per la qual et faci especial il·lusió ser director?

La part de poder aconseguir que el centre avanci. Penso que realment tenim un centre molt afortunat per la seva tipologia i per l'alumnat. Tenim alumnes realment engrescats i que col·laboren molt en les tasques i també en els projectes del Departament -que n'hem participat en una colla-. Promouen que l'ensenyament sigui una tasca agradable i fàcil... I a més, per a un

poble que s'ho mereix, perquè respon activament amb la participació de les diferents activitats. Així mateix, tenim l'avantatge que un alumne que comença a P3 roman fins a 4t d'ESO, fins als 16 anys, al mateix centre; i això és un tret diferencial molt positiu.

Alguna que et volguessis estalviar?

La funció més aviat fiscalitzadora o de control, com quan has d'aplicar alguna sanció. Això sempre és desagradable. També aquella responsabilitat referent a la resolució d'un problema, sovint amb poc temps, i on et pots trobar sol i has d'optar per la millor opció segons el criteri de centre. Però entra dintre del paquet i ho has d'assumir, però si poguessis escollir, no ho faries.

Ja formaves part de l'equip directiu, però canviarà el teu rol. Has treballat molt de temps amb en Lluís Gómez, cap d'estudis de Primària, i ara us trobareu en una situació diferent...

Sí. I hem treballat molt a gust. Això

està molt relacionat amb la sensació estranya que et comentava que he tingut durant la primera setmana. No és fàcil. Hem treballat quatre anys colze amb colze i tenim molt clares les nostres funcions, i ara hi haurà tasques que en Lluís farà amb la Lourdes, i se'ns farà estrany.

També t'alliberaràs d'algunes tasques que feies

Sí, és clar. Aquest fet de delegar tasques que fins fa poc realitzava jo i ara les he de passar a altres membres membres de l'equip directiu també se'm fa una mica estrany, però estic convençut que de seguida ens hi acostumarem.

Quines novetats hi haurà a l'equip, a més de la Lourdes Ramírez com a cap d'estudis de Secundària?

La Neus Claret serà la secretària comuna a tot el centre, càrrec que ja ha ocupat des de fa fa dos mandats. Té la plaça definitiva i domina la gestió econòmica del centre. I la nova coordinadora pedagògica, la Cristina Puig, que és la mestra de música de l'escola, coneix tot l'alumnat i a més és

psicopedagoga. Això ens ajudarà en el cas de Secundària, concretament amb l'aula oberta, per atendre les diferents necessitats educatives: aquesta mirada inclusiva ens portarà a la millora de l'atenció de tot l'alumnat.

L'Eusebi Puigdemunt ha estat director durant 14 anys i tu formaves part del seu equip directiu. Hi haurà continuïtat o voldràs desmarcar-te'n una mica? Necessitarem un temps per veure el teu segell?

Certament un projecte nou presenta uns objectius que cal assolir, aspecte que pot marcar algun canvi. Durant els darrers deu cursos amb l'Eusebi hem treballat junts a l'equip directiu: ell ha confiat molt en mi, i jo he estat molt a gust al seu costat. Hem treballat bé i el trobo a faltar, i molt. Som persones diferents però tampoc pretenc fer un trencament ni grans canvis, sinó seguir la línia de centre que ja ens ve definida pel que som. No pensaria en grans canvis, sinó a fer un dia a dia marcat per les necessitats del centre i les ganes de millorar i progressar, bàsicament.

Una de les primeres reunions del nou equip directiu

Una partitura que travessa l'Atlàntic

Un músic mexicà que buscava informació d'una òpera de Salvador Moreno ha trobat la clau de la investigació a l'Arxiu Històric Municipal de Sant Joan de les Abadesses

Joan García

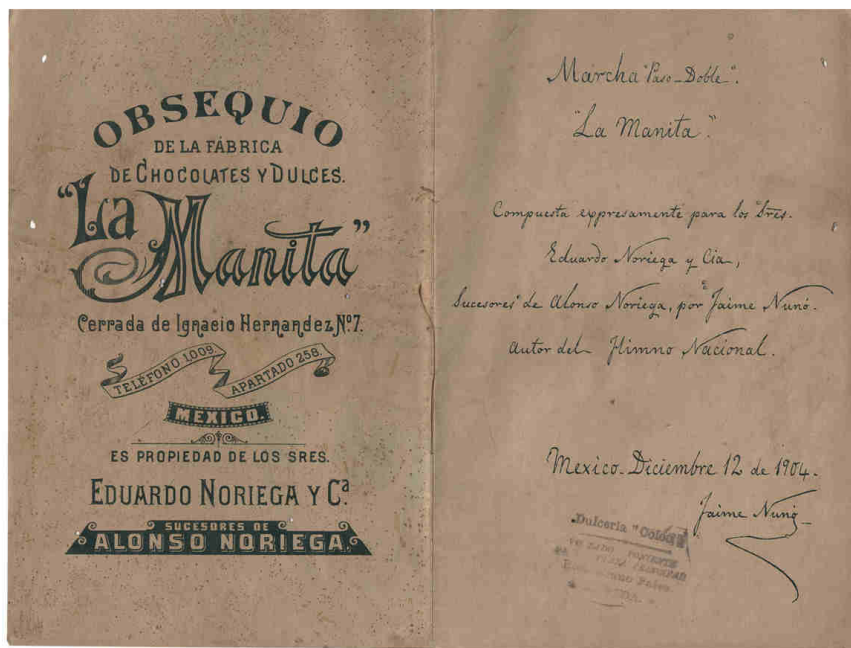
Emmanuel Pool és un contratenor mexicà que està fent un treball d'investigació per acabar el seu títol de "Maestría en Música" de la Universidad Autónoma de México. El seu objecte d'estudi és l'òpera Severino, composta pel també mexicà Salvador Moreno Manzano, i les diferents pistes que seguia el varen dur a travessar l'Atlàntic per consultar l'Arxiu Històric Municipal de Sant Joan de les Abadesses, aquest febrer passat. En aquest arxiu hi va trobar un llibret escrit a mà que per a ell val el seu pes en or.

El seu primer contacte amb Severino, basada en un poema de João Cabral de Melo Neto, va ser a través del seu professor de música Héctor Sosa, que li va recomanar estudiar una cançó d'aquesta òpera.

"La primera vegada que vaig posar els ulls a la partitura, me'n vaig enamorar", explica Pool. Amb tot, necessitava l'obra sencera i no la trobaven enlloc: "Era una òpera mítica. Es mencionava, se sap que existia, però se'n sabia poca cosa". Varen tenir la sort de trobar-la a casa d'una amiga del seu professor, però era "una fotocòpia d'una fotocòpia d'una fotocòpia". Amb paciència i intuïció, varen anar recuperant les notes de mica en mica però la seva obsessió amb l'autor no es va aturar aquí, i va aconseguir que li deixessin consultar l'arxiu sobre Moreno a la seva universitat, tot i que n'eren reticents perquè encara no estava catalogat. Allà és on va adonar-se de la necessitat d'agafar un avió, perquè el que buscava, podria ser aquí. I li va valer la pena. "He trobat una

versió anterior de l'òpera i el llibret original, un descobriment important i que ens explica una història important de la seva evolució i de la seva creació", afirma Pool. A més, hi va trobar cartes de la mezzosoprano Oralia Domínguez o Plácido Domingo, qui va actuar per primera vegada al Liceu amb 25 anys interpretant Severino i altres peces mexicanes. "També crec que he fet un descobriment musical, però per ara sóc cautelós i espero tornar quan acabi la tesi per revisar-ho amb més cura", afegeix. Durant la seva estada també es va entrevistar amb santjoanins que varen tenir contacte amb Moreno, com l'arquitecte i escultor Francesc Fajula, o Jordi Arrey, qui va tenir el primer contacte amb el mexicà. Com a mostra d'agraïment al poble, va portar una raresa: un llibret de

1904 d'una partitura que Nunó va fer per a una xocolateria i que està signada per ell mateix, i que ja s'ha digitalitzat. Un cop a Mèxic, Pool, agraït amb el tracte rebut, ha mostrat la intenció de donar aquest llibret i també un exemplar de l'himne mexicà, després d'un procés de restauració del paper que ha començat al país nord-americà. El contratenor, a més de la informació, també es va endur fotografies de la primera nevada de l'any, ja que va ser el primer cop que veia i tocava neu.

Un dels documents que Pool vol cedir a l'Arxiu

Salvador Moreno, el catalitzador de la relació entre Sant Joan i Mèxic Salvador Moreno (Orizaca, Vera Cruz, 1916 - Mèxic DF, 1999) va venir a Catalunya als anys 50 per l'interès que varen generar-li els intel·lectuals exiliats de la Guerra Civil Espanyola, i aquí va ampliar els seus estudis musicals amb Cristòfor Taltabull i va desenvolupar els seus vessants musical, pictòric i d'activista social, que li varen valdre ingressar a l'Acadèmia Catalana de Belles Arts. Aquesta última faceta va ser la que el va dur a conèixer el poble ripollès

on va néixer Jaume Nunó, autor de la música de l'himne de Mèxic, i moure els fils que calien per estrènyer els vincles entre ambdues poblacions que, entre d'altres, es varen formalitzar amb la construcció de la font dels mexicans (a la plaça Abadessa Emma); concerts de corals mexicanes o de la soprano Victòria dels Àngels, entre d'altres; viatges entre ambdós països; o l'agermanament amb San Luis

Potosí, on va néixer l'autor de la lletra de l'himne mexicà. Moreno va fer entendre al poble santjoaní la importància de Nunó, i va posar tots els ingredients perquè s'acabés celebrant la Festa del Grito, que es va començar a celebrar quan ell ja havia mort. Va morir a Mèxic DF però, pel seu desig exprés, les seves cendres i part del seu arxiu personal varen tornar a Sant Joan de les Abadesses.

Jordi Lara
Sis nits d'agost
 Edicions de 1984, 2019
 208pp

Un llibre d'imprescindible lectura, no només perquè ens toca ben de prop, amb un teló de fons i alguns protagonistes santjoanins, sinó perquè aquest és un llibre extraordinàriament ben escrit, com ens té acostumats Jordi Lara, de qui destacaria l'inoblidable *Una màquina d'espavilar ocells de nit*. El repte no era gens fàcil: la figura de Lluís M. Xirinacs és tan potent que depèn de quina aproximació s'hi vulgui fer, hom pot acabar com Ícar, perdent les ales cremades per l'escalfor del sol. És més: el llibre no volia ser tampoc una biografia de Xirinacs, que ja ha estat escrita: l'autor cerca els perquè de la seva mort voluntària, triada i planificada, no només pel que fa al dia, sinó també al lloc i la forma de deixar la vida. Lara juga amb nosaltres fent-nos partícips de la seva investigació, atrapant-nos amb les seves entrevistes a personatges de tot tipus, la seva aproximació als indrets on va passar tot i com viu aquesta recerca el propi autor, i nosaltres ens deixem atrapar de molt bon gust en la seva teranyina. Però no ens confonguem: aquest no és un llibre d'assaig, o d'investigació periodística: és una novel·la, es tracta d'autèntica literatura, i de molta qualitat. El llibre ens descobreix un Xirinacs de moltes cares, i ens encara amb el sentit de la mort, de la pròpia mort, de com volem viure-la, i evidentment, més que donar-nos respostes, ens obre a plantejar-nos nous interrogants. Alguns moments de reflexió de l'autor són realment trasbalsadors. Llegiu-lo, si us plau. No en va ha estat un dels més venuts del darrer Sant Jordi.

Víctor Labrado
Arнау, el comte Mal
 Perifèric edicions, 2018
 66pp

L'autor d'aquest llibre ha estat l'encarregat d'impartir la conferència inaugural del XXIV Festival del comte Arnau, dissertant sobre un seguit de llegendes de la vall de Biar, a Alacant, que sorprenentment ens evoquen moltes característiques del mite arnaldia. De tot això ja n'havia publicat un treball etnogràfic fa uns anys, i, per tal de divulgar entre els joves la llegenda del comte ara ha editat aquest breu llibre, que posa a l'abast de nens de més de deu anys amb diverses contalles sobre Arnau. Hi trobem les seves aparicions, les relacions amb el monestir de Sant Joan, les mesures mal rasades, la viudeta... però també innova i posa en forma de conte una narració sobre Arnau probablement contemporània però de la qual no se'n sap l'autor, "el riu en flames" i una de collita pròpia que precisament es basa en un dels espais valencians que podria estar vinculat amb el comte: "el cantal d'Arnau", una roca que s'assembla a la cara d'un cavaller. Aquesta llegenda, junt amb el títol, que vol fusionar la versió catalana i la mallorquina, ens porten cap a un comte Arnau amb arrels als diversos Països Catalans.

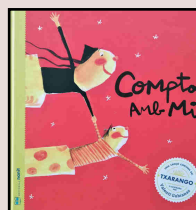
Alguer Miquel
Anem lluny.
 Llibre de la gira
 Autoedició, 2019
 311pp

Fent broma, Alguer Miquel comentava que a la web de Txarango ja tenen a la venda més llibres que discs. Pel que fa a aquest llibre de la darrera gira del grup, només per l'aparença de la portada i el llogotip, que deixa les costures a la vista, ja entenem que es tracta d'una edició molt especial. Estem davant d'un producte que està especialment cuidat en els detalls. Gràcies a les fotografies de Bernat Almirall, de gran qualitat i que són la base del llibre, anem repassant la gira de presentació del disc *El cor de la terra*, tant a través dels concerts que els duen a viatjar a tota mena d'indrets, com també els viatges solidaris que són marca de la casa i raó de ser del grup. Tot això amanit amb breus textos poètics d'Alguer Miquel, a l'estil del seu llibre *Camina*. No cal dir que Sant Joan i el Clownia també hi són presents, potser no tant com ens pensàriem que hi haurien de ser, cosa que s'explica perquè el grup ha tret un llibre bessó d'aquest dedicat en exclusiva al festival.

Alguer Miquel
La ciutat llunyana. El llibre d'un somni compartit.
 Autoedició, 2019
 288pp

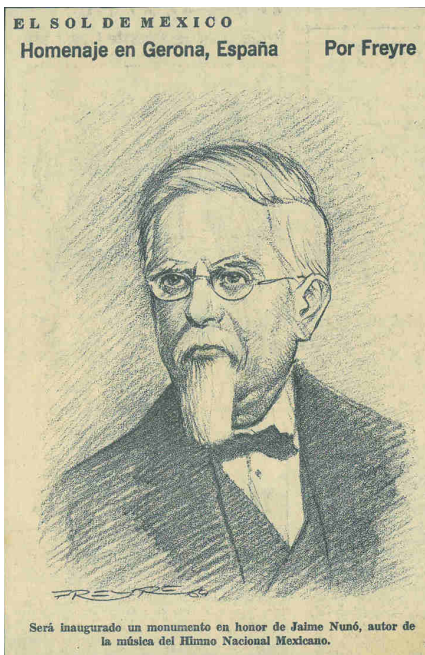
Com dèiem, aquest llibre és el bessó del dedicat a la gira de l'últim disc de Txarango. En aquesta ocasió se centra exclusivament en el Festival Clownia, i per tant, tot ell està relacionat amb Sant Joan de les Abadesses. Com el de la gira, es tracta d'un llibre eminentment fotogràfic, que ens vol apropar als diversos aspectes del festival, recollint no només les actuacions i les activitats paral·leles, com l'espai consciència, sinó molt especialment també la relació del festival i dels clownians amb els santjoanins i la complicitat i simbiosi que es dona durant els dies del festival. En aquest sentit, uns quants periodistes santjoanins hi escriuen uns articles, donant una visió des del punt de vista local. El llibre és un magnífic testimoni gràfic de què representen els dies del festival, i les fotografies il·lustren a la perfecció tot el que envolta aquest esdeveniment i copsen moments màgics que es viuen durant aquells dies. Els dos llibres, pel tipus d'edició i la baixa tirada, esdevindran segurament amb el pas dels anys llibres de col·leccionisme i de culte.

Laia Figueras i Núria Puyuelo
Il·lustracions de Valentí Gubianas
Compta amb mi. Una cançó contada de Txarango
 Editorial Nanit, 2019
 34pp

Aquest Sant Jordi ens ha portat una nova editorial de llibres infantils, l'Editorial Nanit, que s'ha estrenat amb una col·lecció de llibres inspirat cadascun d'ells en una cançó. El primer de sortir ha estat aquest, que versiona la cançó de Txarango *Compta amb mi*. I diem versiona perquè a diferència d'algun altre llibre infantil, en aquest cas no és una simple transcripció de la cançó amb il·lustracions, sinó que les autores agafen la lletra i l'amplifiquen, la desenvolupen i, en definitiva, la posen més a l'abast del lector infantil. No cal dir que les il·lustracions de Valentí Gubianas són una delícia. El llibre es complementa amb algunes activitats per a desenvolupar allò que els nens han après amb el llibre, tant les que es troben al final del llibre com les complementàries que es poden trobar a la web de l'editorial.

Aquest és un llibre amb una forta vinculació santjoanina, a part de que es tracti d'una cançó de Txarango, una de les autores, la Núria Puyuelo, passa temporades a la nostra vila.

Aquest 2019 és l'any del mig segle de la inauguració de la Font dels Mexicans, bastida en honor del santjoaní Jaume Nunó i Roca (Sant de les Abadeses, 1824 - Buffalo, 1908) que, l'any 1854, guanyà el concurs oficial per posar música a la lletra de l'himne nacional de Mèxic, lletra deguda al poeta Francisco González Bocanegra.

De les setze composicions presentades, el jurat s'inclinà per la de Jaume Nunó, aleshores codirector del *Conservatorio Superior de Música de México*, acabat de fundar i segons testimonis contemporanis, govern i públic s'entusiasmaren d'allò més amb l'audició de la melodia del nostre músic, que casava a la perfecció amb la marcialitat i retòrica patriòtica dels versos del poeta Bocanegra.

Aquesta baula, tan llunyana en el temps, va ser la primera de les que s'anirien succeint a partir del 12 d'octubre de 1969, data de la inauguració de la Font dels Mexicans, fins al dia d'avui: agermanament amb San Luis Potosí, el Grito...

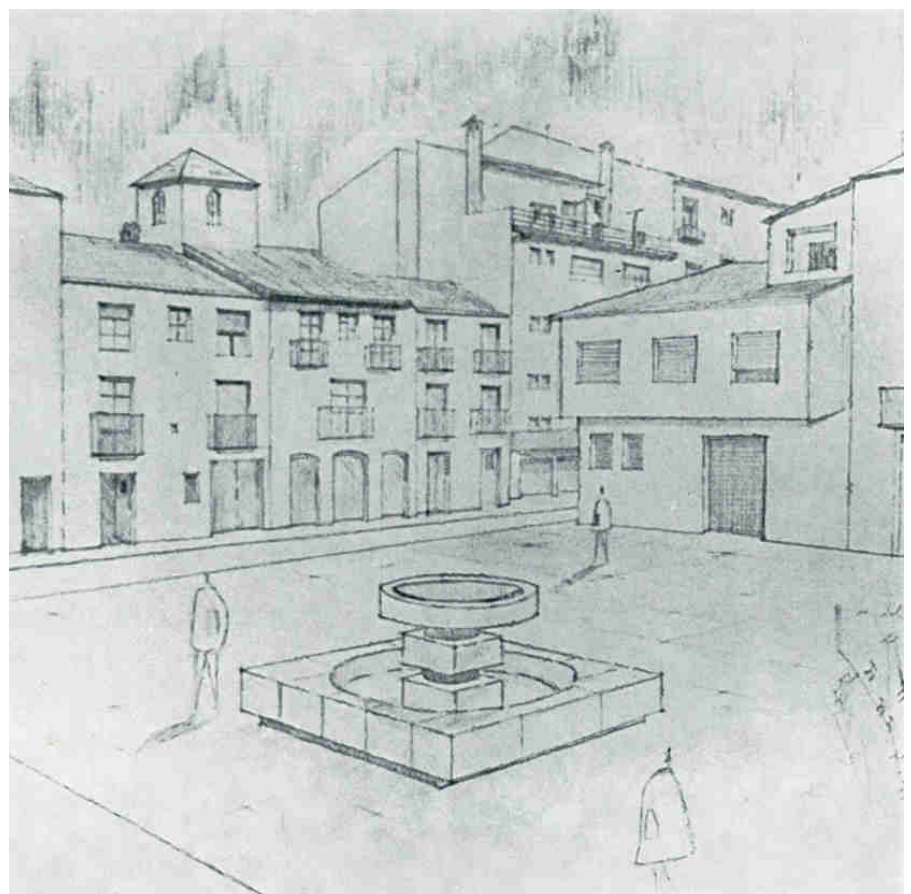
Parlar de la font sense parlar de qui en fou el fautor intel·lectual, Salvador Moreno, seria faltar a la veritat. El periodista Enrique F. Gual del diari de Mèxic, *Excelsior*, li feu una

En el cinquantenari de la font dels mexicans, 1969 – 2019

entrevista que sortí publicada el 2 de març de 1969 on podem llegir el següent:

“Un mexicano, crítico, historiador, compositor, es decir, Salvador Moreno, se dispone a erigir en Cataluña un monumento al asimismo compositor Jaime Nunó, creador del Himno Nacional.” (...) *“La idea de construir una fuente en San Juan de las Abadesas en honor al Himno Nacional Mexicano y de su*

compositor Jaime Nunó, nacido en dicha localidad, surgió cuando, a principios de 1968, organicé una exposición de reproducciones de cerámica prehispánica en el Colegio de Arquitectos de Cataluña y Baleares. Con este motivo me interrogaron algunos periodistas (entre ellos, Joan Armengol de El Correo Catalan), y con relación a futuras y posibles actividades mías en Barcelona, anuncié que propondría a mis compatriotas instalar una placa en la

Imatge del projecte de la font monumental. Arxiu Històric Municipal

casa natal de Nunó. Determinó la noticia que una comisión de San Juan de las Abadesas (els membres del Centre d'Iniciatives Turístiques, el CIT, arran de la notícia publicada a El Correo Catalán) me visitara para ponerse a nuestra disposición. Les propuse entonces algo más, ya que contábamos con personas entusiastas y decididas, y sabiendo de antemano que cualquier idea para exaltar nuestro reconocimiento por el Himno Nacional se acogería en México con verdadero interés. Fue así como la prevista placa se amplió a monumento”.

Malgrat que en un primer moment es va proposar a l'arquitecte asteca Luís Ortiz Macedo de projectar la font monumental, quan aquest va ser nomenat Secretari General del INAH, qui se'n féu càrrec va ser el també arquitecte José Blas Ocejo, nebot, a més a més, de Salvador Moreno.

El primer escull que calia salvar era el de la inexistència de relacions diplomàtiques oficials entre l'Estat Espanyol i Mèxic; l'organisme que de manera oficiosa assumia el rol d'ambaixada era el *Comité Bilateral España-México*. Aquest comitè es mostrà vivament interessat amb la idea de la font i partidari de dur a bon port el projecte.

Pel que fa al seu finançament, les despeses les assumí una entitat privada però estretament vinculada al Comitè: la *Sección Mexicana del Comité Bilateral de Hombres de Negocios España-México*, presidida pel sr. Clemente Serna Martínez. Paral·lelament, el consistori de Sant Joan de les Abadeses, encapçalat per l'alcalde Eduard Armengol, va proposar la plaça Abadessa Emma per encabir-hi la font dedicada al record tant de l'himne com de Nunó.

El dia dos de desembre de 1968 s'inaugurà al Palau de la Virreina de Barcelona l'exposició del projecte de font monumental, sota el llarg títol *Proyecto de Fuente en San Juan de las Abadesas en honor del Himno Nacional y de su compositor, el*

La plaça Abadessa Emma, abans de la seva remodelació aprofitant la nova font.
Foto Eudald Esteve

La construcció de la font va crear molta expectació. Arxiu Ramon Serrat

Ofrena d'una placa commemorativa per part de l'Orfeo Català de Mèxic. Arxiu Ramon Serrat

Salvador Moreno, en un dels parlaments el dia de la inauguració de la font. Arxiu Ramon Serrat

Maestro Jaime Nunó y Roca, nacido en aquella villa. Heus aquí la descripción que se'n feia: "La Fuente tiene un intencionado sentido de horizontalidad, con el fin de contrastar con la verticalidad de la Plaza Abadesa Emma, y su modernidad se suma fácilmente al ambiente que la rodea. El mármol rojo de la región, en qué está tallada, enriquece la simplicidad de sus formas desnudas de símbolos externos, salvo las inscripciones correspondientes y alusivas".

I més encara: "Las autoridades culturales, encargadas de cuidar el patrimonio artístico de Cataluña aprobaron el proyecto. San Juan de las Abadesas conserva algunos de los monumentos románicos más representativos del país. La fuente, de líneas muy sencillas y simples, entonará de maravilla con la sobriedad, ingenuidad y belleza de dichos monumentos".

Tampoc al perspicaç Salvador Moreno ni, per descomptat, als membres del CIT, els van passar per alt les

possibilitats de riquesa i d'acostament, via turisme, que la construcció d'aquesta font comportaria i, de fet, ha comportat i està comportant, com ja s'ha dit: "No se trata solo de un monumento, sino de la natural curiosidad que despertará en los turistas mexicanos el visitar San Juan de las Abadesas para conocer esta fuente y la villa natal de Nunó, curiosidad que les permitirá, además, admirar algunas obras de arte de primer orden".

A principis de 1969 van començar les obres i en la data prevista, el dia dotze d'octubre del mateix any, fou inaugurada. El secretari de la Comisión Ejecutiva, sr. Juan Martinez del Campo, redactà el document-acta, *Génesis de la Fuente*, on s'hi pot llegir el següent: "El día, radiante de otoño, la música de las danzas populares, las voces de los niños de las Escuelas entonando el Himno (qui signa aquest escrit era un d'aquells nens, que feien de cor a la soprano local, Paquita Pascal, un tenor mexicà, tot el conjunt dirigit pel sr. Moré i acompanyats al piano pel sr. Calassanç), los discursos,

las banderas, la visita a la casa natal de D. Jaime Nunó, al Palacio Abacial, al Monasterio, se sumaron esplendorosamente a la inauguración de la Fuente que brota como recuerdo vivo de la música inagotable que alienta en el sentimiento patrio de todo mexicano".

Aquesta inauguració de la remodelació de plaça i de la font, venia a representar la culminació d'unes celebracions que havien començat un mes abans, quan l'Orfeó Català de Mèxic va fer ofrena d'una placa commemorativa en homenatge al compositor i que es col·locà a la façana del Palmàs.

A fi i efecte, el poeta santjoaní Joan Baptista Bertran va escriure un llarg poema que va ser llegit públicament el dia dotze d'octubre, en els actes oficials d'inauguració de la font, i del qual en destaquem el fragment que segueix: "A la ternura que evoca // ya el nombre de esta plaza, hija pequeña // se suma la de nuevos madrigales // Que rinde, en doble amor, mi agua que sueña".

La pedra que recorda qui va fer possible la font. Arxiu Ramon Serrat

La filla de Clemente Serna Martínez, tallant la cinta inaugural. Arxiu Ramon Serrat

Altres veus poètiques també han cantat la font i el que representa, com el mateix Moreno o el poeta Fernando Sánchez Mayans; els versos de Salvador Moreno daten de 1978 i els de Fernando Sánchez de 1980. Heus aquí, doncs, els fragments escollits i seguint l'ordre esmentat:

“Cuando la Fuente no cante // y mi memoria se borre, // porque cuando el tiempo corre // nada se queda

delante // como recuerdo distante // entre las piedras, perdido, // siempre quedará prendido // como un suspiro en la sombra // latido que nadie nombra // mi corazón escondido.”

“San Juan de las Abadesas // nombre que nombra armonía. // Piedras de antigua poesía, // verdor de verdes sorpresas. // Al penetrar tus bellezas // con el ojo y la memoria // en ti se

me vuelve historia // una Fuente imaginada // no con agua estructurada // sino con Himnos de gloria”

Font: Arxiu personal de Jordi Arrey i Farrés

La font dels mexicans amb l'antiga escola municipal per a nenes de fons. Arxiu Ramon Serrat

Judit Curós: Fins a la meca de les arts

Al mirador del Tiger Cave Temple a Krabi

Té 23 anys, és periodista esportiva i, des de fa poc més de mig any, aficionada a les arts marcial. La Judit Curós va començar primer a practicar Kick Boxing perquè la seva parella en feia i després es va interessar pel Muay Thai – una modalitat semblant que incorpora l'ús dels colzes al de les mans, els genolls i les cames. “Al principi em feia una mica de por perquè és un esport de contacte i amb cops, però vaig pensar que per provar-ho no hi perdria res. Ara no puc no fer-ne” diu Curós.

Amb l'objectiu de conèixer aquest darrer esport en el punt d'origen, va decidir marxar quinze dies a Tailàndia amb el seu xicot per entrenar-lo on ho fan les estrelles.

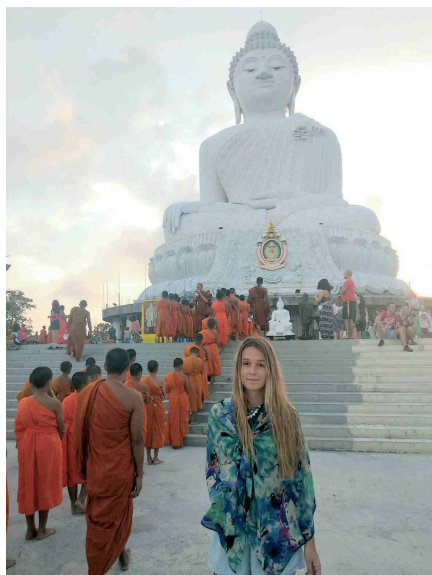
La primera parada va ser un gimnàs als afores de Bangkok on va començar a familiaritzar-se amb la tècnica i a descobrir que diferent podia ser. “Al principi sembla que hagi de ser molt semblant al Kick Boxing, però tot canvia. La posició de cos no és la mateixa i has d'acostumar-te als moviments nous” explica.

Més tard, a Puket, va estar entrenant al Tiger Muay Thai, el gimnàs més important de tot Tailàndia, amb gent d'arreu del món. “És un gimnàs molt preparat; gairebé hi ha un instructor per cada dues persones que està pendent de tu en tot moment. Millores molt la tècnica” explica Curós.

La idea inicial del viatge era traslladar-se a l'illa asiàtica només a entrenar. Instal·lar-se en campaments preparats per aquest fi i pagar un preu tancat que inclogués també menjar i allotjament, com fan molts aficionats. “La gent que fa classes aquí, solen haver anat a Tailàndia a treure's el títol. El meu professor hi va cada dos per tres a aprendre'n més; igual que alguns alumnes. També hi ha gent que ja es queda allà a competir” diu. Després, i pensant que no havien estat mai a Tailàndia, la parella va replantejar-se el viatge per poder visitar també el país. Al matí, de 7 a 9 entrenaven per mirar de fer-ho durant les hores més fresques del dia. “Ens aixecàvem ben d'hora

La Judit abans de començar l'entrenament al Tiger Muay Thai

Davant del Big Budha a Phuket

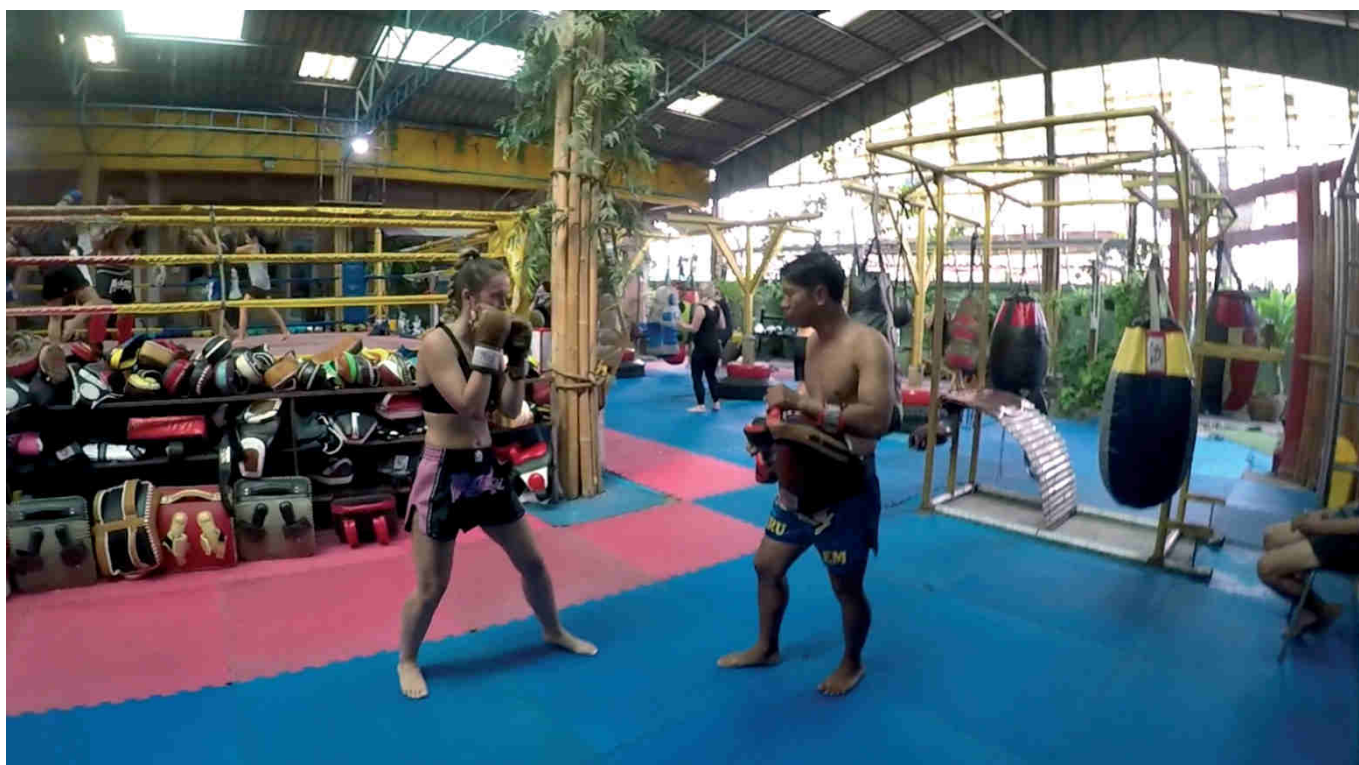
La Judit a l'entrada del Tiger Muay Thai a Phuket

perquè els entrenaments són molt exigents físicament i les altres temperatures encara ho compliquen més” explica l'esportista. Les estones que no feien Muay Thai, aprofitaven per sortir i visitar la zona.

En paral·lel, també van assistir a combats per observar com ho feien els professionals. “Els tailandesos aprenen aquest esport

des que són petits i està molt present a tot arreu” explica. Tant, que en alguns bars els turistes poden sortir a lluitar contra algú altre a manera d'espectacle per a la resta de clients. “Aquestes pràctiques poden ser una mica perilloses perquè la majoria que s'hi atreueixen no tenen experiència” alerta la santjoanina. Tot i haver-s'hi aficionat molt, la Judit Curós deixa clar que només

entrena per afició i no té cap intenció de competir. “Ara mateix, per la feina que tinc i per com visc el meu dia a dia, no em plantejo competir. Mai m'ha agradat haver de demostrar res. No vull ser millor que ningú” diu. Tampoc vol especialitzar-se en retransmetre aquest tipus d'esports. “En premsa, no és que estigui massa sol·licitat perquè no és comú al nostre país” acaba Curós.

La Judit entrenant a la Master Toddy's Muay Thai Academy a Bangkok

Fotografia de Juli Salvadó de la Festa del Grito celebrada el 21 de setembre de 2019